

YU ISSN 0351-2851

ACROCEPHALUS

LETNIK VII
VOLUME VII

ŠTEVILKA 27-28
NUMBER 27-28

MAREC-JUNIJ 1986
MARCH-JUN 1986

ACROCEPHALUS

Ornitološki suplement Biološkega vestnika.

dvomesečno glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Jugoslavija
 bimonthly journal of Bird watching and bird study association of Slovenia, Yugoslavia

naslov uredništva
 editorial address 61000 Ljubljana, Langusova 10

urednik
 editor Iztok Geister
 64202 Naklo, Pokopališka 13, tel. 064 47170

uredniški svet
 editorial council dr. Matija Gogala, Janez Gregori,
 Boris Kryštufek, dr. Sergej D. Matvejev,
 Dare Šere, dr. Andrej Župančič

oblikovalec
 designer Iztok Geister

tipkanje
 typing Elizabeta Beševič

lektorja
 readers Janko Kovačič (za slov.-for slov.)
 Hinko Ciglič (za ang.-for engl.)

tisk
 print Sitotisk Janja Andrej Košir
 Žeškova 5, Kranj

cena
 price 100 din za številko

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE - JUGOSLAVIJA
 BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA - YUGOSLAVIA

naslov
 address Langusova 10, 61000 Ljubljana

predsednik
 president Rudolf Tekavčič
 61351 Brezovica 350, tel.: 061 653506

podpredsednik
 vicepresident Dr. Andrej Župančič
 Veselova 10, 61000 Ljubljana,
 tel.: 061 216974

tajnik
 secretary Tomi Trilar
 Pot v Bitnje 12, 64000 Kranj

blagajnik
 treasurer Dare Šere
 Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana
 tel.: 061 348274

žiro račun 50101 - 678 - 73884

izvršilni odbor Franc Bračko, Janez Gregori, Peter
 Grošelj, Tomaž Jančar, dr. Sergej D.
 Matvejev, Slavko Polak, Andrej Sovinc,
 Dare Šere, Borut Štumberger, Rudolf
 Tekavčič, dr. Andrej Župančič, Tomi
 Trilar, Jana Vidic.

letna članarina
 (jake in študente) in 2.000 din za usta-
 nove.

Dalnogled, svinčnik, papir in še kaj Binoculars, pencil, paper . . .

Ste že slišali za računalnik? Vprašanje je skoraj prav tako neumno, kot če bi vprašali Amerikanca, ali je že slišal za coca-cola, saj ima pri nas računalniško stran že vsaka druga revija. Že vsaka revija pa je verjetno vsaj enkrat objavila kakšen prispevek, ki je govoril o K-bitih, mikročipih, spominu, basicu... Vsi ti "čudni izrazi o računalniku" pa lahko koristijo tudi kakšnemu amaterskemu ornitologu.

Na začetku naj se ustavim pri problematiki, za katero vsi vedo, da se lahko rešuje s pomočjo računalnika. To je izračunavanje različnih parametrov iz kopice podatkov.

Za računanje povprečne vrednosti, mediane, za iskanje najnižje in najvišje vrednosti iz recimo stotih meritev jaje bi ob pomoči le svinčnika in papirja potrebovali kar nekaj časa, preden bi lahko pod črto zapisali vse štiri vrednosti. Če ne prej, bi se zagotovo zamudili pri iskanju mediane (centralne vrednosti), ko bi razvrščali podatke v padajočo oziroma naraščajočo vrsto. Računalnik pa bi vse štiri operacije izvršil tako rekoč v enem zamahu in pri tem delu ne bi potočil niti kaplje znoja. Mi bi mu morali preko tipkovnice le posredovati vse podatke. In ko bi imel podatke že v spominu, bi lahko s pritiskom na eno tipko hitro in zanesljivo izračunali tudi vse kvadrate in korene, ki vstopajo v igro npr. pri standardni deviaciji, in še vse ostale zapletene matematične ter statistične operacije, o katerih se nam amaterjem še sanje ne. Poleg tega pa nam računalnik lahko izračunane vrednosti predstavi tudi v obliki tabele ali grafikona, ki nam včasih pokaže zakonitosti, katerih iz golih števil morda ne bi nikoli opazili. (Za izdelavo diagrama z računalnikom na tabeli 1 sem porabil manj kakor 10 minut).

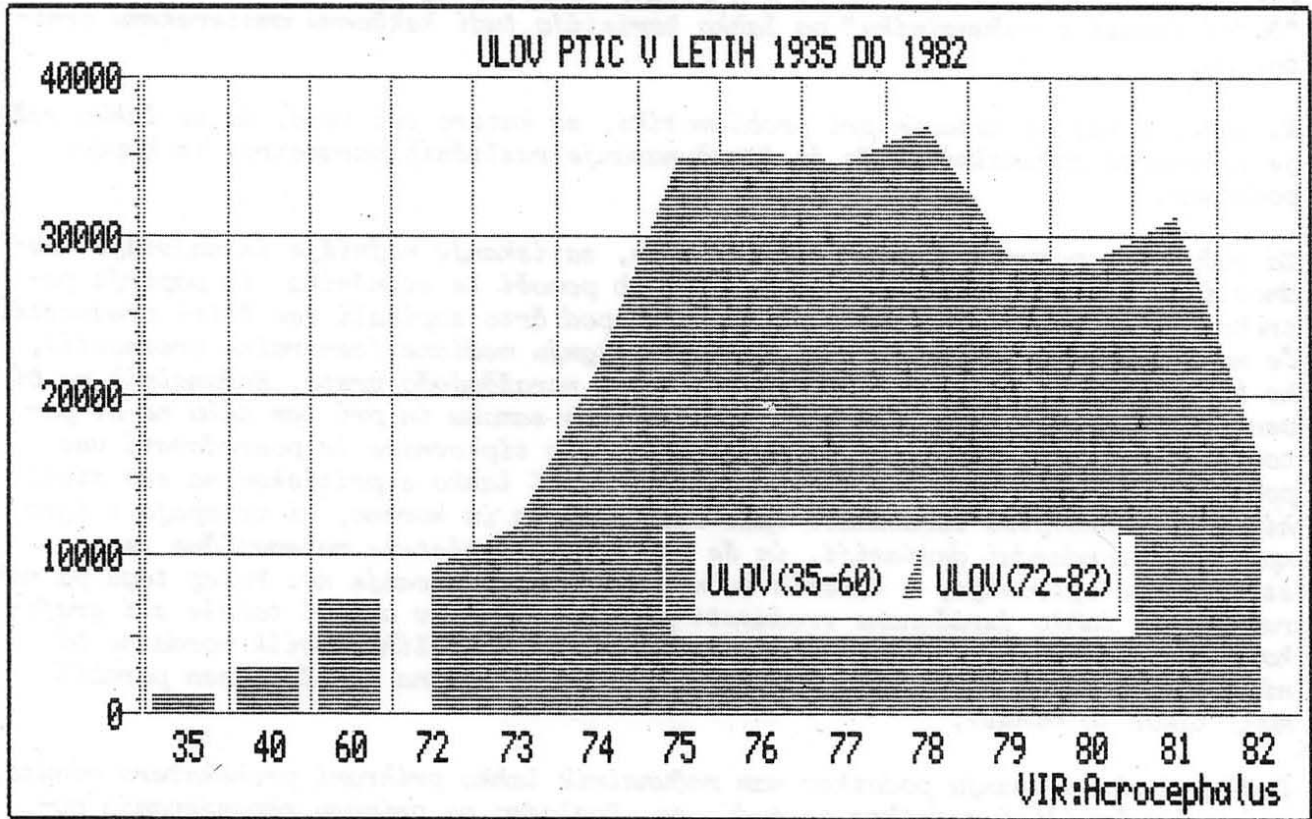
Tudi pri shranjevanju podatkov nam računalnik lahko prihrani prenekatero minuto, pri večji količini podatkov pa tudi uro. Poglejmo na primeru shranjevanja podatkov o gnezdenju nekaj prednosti, ki nam jih nudi.

Pri sledenju gnezditvene dinamike se nam, če smo vsaj malo zagreti za iskanje gnezd, že v dveh letih nabere gora podatkov. Ime vrste, višina gnezda, zneseno prvo, zadnje jajce, izležen prvi, zadnji mladič, število jajc, mladičev... res veliko podatkov. Če ostanejo v zapiskih, ki smo jih naredili na terenu, nam bo brskanje med zvezki in papirji ob ponovnem iskanju slej ko prej vzelo voljo do nadaljnjega dela. Dobra rešitev je kartoteka, v katero po v naprej izbranem sistemu za iskanje, ključu vstavljamo podatke. Toda tudi kartoteka ima svoje pomanjkljivosti.

Kartoteko bi verjetno uredili "po vrstah". Vse sinice skupaj, vse čigre skupaj itd. Tako bi v kratkem času našli podatke za vsako vrsto, ki bi nas zanimala. Toda če bi hoteli izvedeti, katere vrste so imele mladiče že v aprilu, bi nam ta ključ za iskanje po kartoteki ne koristil bolj kakor ključ, ki ga imamo za odpiranje vhodnih vrat, saj bi morali pogledati na vsak listek, če ima pri rubriki mladiči vpisano številko 4 ali pa april. Za hitro iskanje bi v tem primeru potrebovali kartoteko, urejeno po ključu za iskanje mesecev, v katerih so že čivkali mladiči. Torej vse vrste, ki so imele aprila že naraščaj skupaj, ločene od tistih, ki so ga imele šele maja ali junija. In v čem je tukaj prednost računalnika? Z uporabo računalnika bi dobili katero koli informacijo z dvema ukazoma, ki bi nam vzela le nekaj sekund časa. To je prednost v hitrosti pristopa k podatku. S prvim ukazom bi sporočili računalniku, po katerem ključu naj išče z drugim pa, katero številko ali katero besedo naj išče. Odtipkali bi "KLJUČ = mladiči" in "IŠČI = april". Računalnik bi preletel vse zapise in nam posredoval tiste, ki bi imeli pod rubriko mladiči navedeno besedo april. In pri vsem tem udobju in hitrosti bi količino informacij v obsegu Ameriške enciklopedije lahko

Naj ob koncu na kratko omenim še dve zanimivosti. Računalnik nam lahko analizira ptičje petje, tako da z njim ločimo tudi petje dveh populacij iste vrste, katero se nam sicer zdi identično. Na Zahodu s pomočjo računalnika in video kamere tudi zasledujejo gnezditvene poteke raznih vrst ptic. Prednosti pri tem so velike. Računalnik in kamera sta v svojem delu neutrudna, negibna in dosledna. Gnezdo lahko opazujeta tudi v razmerah, ko je to človeškemu očesu onemogočeno (gosta megla, tema...), rezultate pa shranita in primerno obdelata.

Čisto za konec pa še to: Ta prispevek sem naredil, ne da bi v roke vzel svinčnik. Tudi to mi je omogočil računalnik.

KOMENTAR K TABELI 1:

Grafikon, ki sem ga izrisal s pomočjo računalnika, predstavlja ulov ptičev v Sloveniji od leta 1935 do leta 1982. Podatke za obdobje 1935 do 1960 sem vnašal kot stolpce, od leta 1972 pa so bili podatki na voljo za vsako leto, zato sem jih predstavil zvezno.

Tome Davorin
Ljubljana
Janova 66

Zimski ornitološki atlas Slovenije 1982/83 in 1983/84 Winter ornithologic atlas of Slovenia (1982/83 and 1983/84)

PREDGOVOR

Ptice kartiramo pozimi v Sloveniji od leta 1979. Do lanske zime je za kartiranje skrbel I. Geister, odtlej zanj odgovarja A. Sovinc, ki je tudi pripravil poročilo za polpreteklo obdobje. Organizatorju in popisovalcem se zahvaljujemo za dosedANJI trud in vabimo k sodelovanju tudi v prihodnje.

Izvršni odbor

UVOD

V zimi 1982/83 je sodelovalo 32, v zimi 1983/84 pa 17 sodelavcev, v obeh zimah 40 opazovalcev:

opazovalec observer	sodelovanje colaboration	
	82/83	83/84
kraj place		
Tomaž Božič Prežganje	+	
Franc Bračko Maribor	+	+
Milan Cerar Ljubno ob Savinji	+	
Stanko Drašček Nova Gorica	+	
Drago Dvanajščak Ljubljana	+	
Iztok Geister Naklo	+	+
Mi ro Hri bar Mengeš		+
Ixobrychus Koper		+
Tomaž Jančar Ljubljana		+
Franc Janžekovič Bukovci		+

Emil Keršič Zg. Polskava	+	
KMR Koper Koper	+	
Rajko Korazi ja Maribor	+	+
Bori s Kozi nc Lesce	+	+
Andrej Kranjc Postojna	+	
Alojz Lenarči č Jesenice	+	
Boži dar Magajna Ljubljana	+	
Ti homi r Makovec Koper	+	
Marko Miklavec Koper	+	
Borut Mozeti č Koper	+	
Zdravko Mozeti č Bukovi ca	+	
Iztok Noč Bled	+	
Goran Palčič Koper	+	
Slavko polak Knežak	+	+
Mi roslav Repar Dutovlje	+	
Jože Resman Hrastnik	+	
Marjan Rogi na Ravne na Koroškem	+	
Erih Senekovič Maribor		+
Andrej Sovinc Ljubljana	+	+
Dare Šere Ljubljana	+	
Iztok Škornik Koper	+	

Borut Štumberger Cirkulane	+	
Rudolf Tekavčič Brezovica	+	+
Tomil Trilar Kranj	+	+
Peter Trontelj Ljubljana	+	
Milan Vogrin Hotinja vas		+
Branko Vreš Dravograd		+
Iztok Vreš Slovenska Bistrica	+	+
Ivan Zlobko Hrastnik	+	
Viljem Žgavec Godovič		+

REZULTATI

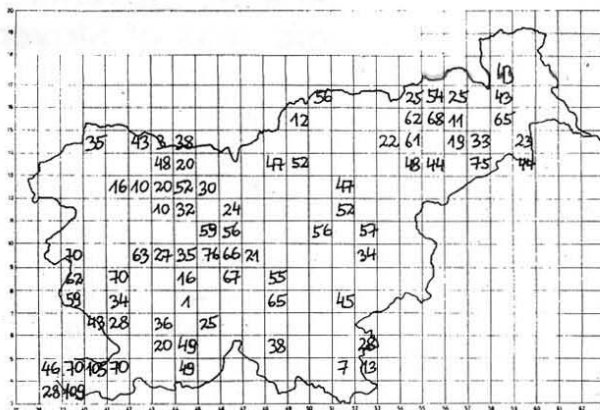
V zimi 1982/83 smo opazovali v 42 kvadrantih, v 1983/84 v 24 in v obeh zimah v 53 kvadrantih.

Žal je bilo precej obrazcev nepravilno izpolnjenih. Na nekaterih so bili na enem obrazcu podatki za meseca december in januar skupaj ali celo še za mesece februar, marec in november. Neuporabni so bili tudi vsi tisti vprašalniki, kjer so bili na enem obrazcu podatki za več kvadrantov.

mesec month leto year	štev. vrst number of species	skupaj v zimah total in winters	skupaj v letih total in years
december 1982	132		
januar 1983	132	144	
			154
december 1983	108		
januar 1984	108	118	

Tabela 1: Prikaz števila vrst, opaženih v posameznih mesecih in skupaj v zimah 1982/83 in 1983/84

Table 1: Numbers of species observed monthly and in total in winters 1982/83 and 1983/84

Slika 1: Prikaz števila vrst, opaženih v posameznih kvadrantih v zimah od 1979/80 do 1983/84.

Figure 1: Numbers of species observed in winters from 1979/80 to 1983/84

RAZPRAVA

Oglejmo si nekatere zanimivejše ugotovitve za nekaj ptičjih vrst. Podatki izvirajo izključno iz prispelih poročil sodelavcev ZOA v zimah 1982/83 in 1983/84. Vmes so še nepreverjeni podatki, ki čakajo na potrditev komisije za redkosti.

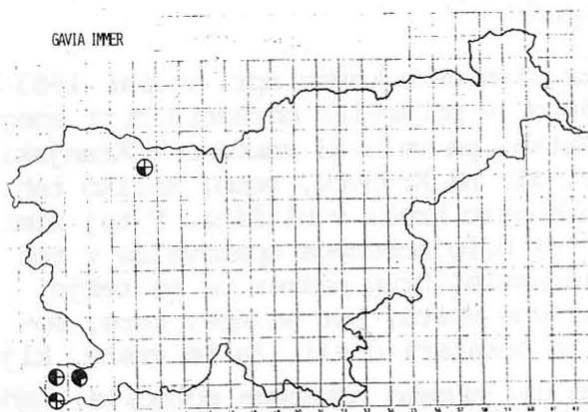
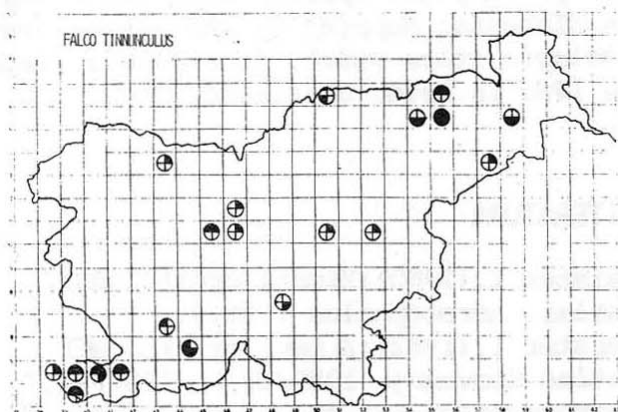
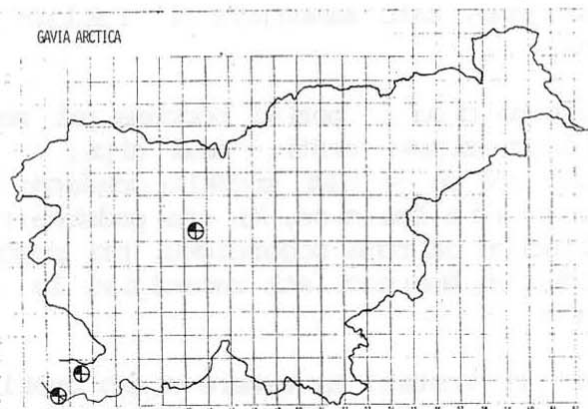
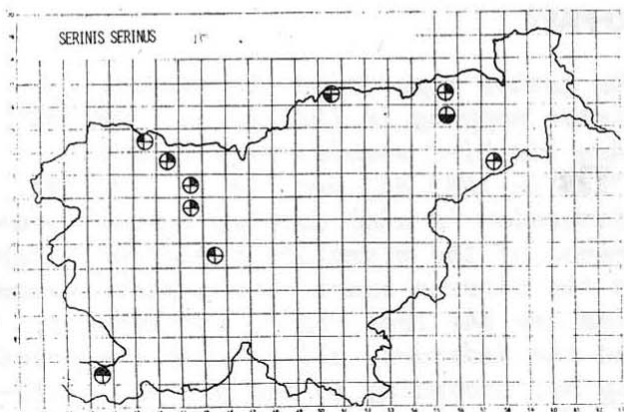
SLAPNIKI IN POTAPLJAVCI

Najbolj zanimiva ugotovitev pri slapnikih je, da je bilo v obeh zimah zelo malo podatkov za polarnega slapnika, več pa za lednega slapnika, kar je v nasprotju s pričakovanji. Pri ponirkih pa so bili rezultati pričakovani: zelo malo opažanj zlatouhega ponirka in precej več črnogrlega ponirka.

Razlikovanje med slapniki v zimskem perju pa tudi med obema "črnima" ponirkoma zahteva precej previdnosti, še posebno, če opazujemo z večje oddaljenosti, sicer so zamenjave zelo verjetne. Morda ne bi bilo odveč, če bi v posebnem sestavku /npr. v rubriki "Vprašanja ornitološkega atlasa" v Acrocephalusu/ predstavili zimsko obarvane slapnike in ponirke.

PLOJKOKLJUNI

V zimah 1982/83 in 1983/84 imamo podatke le za sivo gos. Za druge vrste gosi ni podatkov, precej pa je bilo na vprašalnikih pripisov "opaženi klini gosi Anser sp." ipd. O problemih pri določevanju gosi je pisal I. Geister v uvodniku v 25. številki Acrocephalusu.

Slika 1: Zimska razširjenost grilčka navadne postovke, polarnega in lednega slapnika v Sloveniji v zimah 1982/83 in 1983/84

Figure 1: Winter distribution of Serin, Kestrel, Black-throated and Great Northern Diver in Slovenia in winter 1982/83 and 1983/84

Poudariti je treba, da je identifikacija vrste, ko visoko preko nas leti klin gosi, praktično nemogoča.

Razveseljivo je, da smo v zimah 1982/83 in 1983/84 opazovali kar 19 vrst rac!

UJEDE

V teh dveh zimah sta bili poleg pogoste navadne kanje opaženi tudi koonoga in rjasta kanja. Nekaj je tudi podatkov o opazovanju skoliča, ki je sicer pri nas zelo redek. Potrebno bo preveriti, ali ne gre morda za zamenjavo s kakim drugim skolom ali celo s skobcem, morda pa je nastala zamenjava celo zaradi terminologije.

POBREŽNIKI

Največ vrst iz te skupine ptic je bilo opaženih na obali. Med bolj nenavadnimi so posamezni podatki za črnega, pikastega in močvirskega martinca.

Za pribo in kozico lahko ugotovimo, da

december 1982

december 1983

januar 1983

januar 1984

sta tudi pozimi pri nas lokalno razširjeni. Opozoriti pa je potrebno na razlikovanje med kozico, čoketo in pukležem.

V zimi 1982/83 sta bili ob morju opaženi navadna in mala čigra, naslednjo zimo pa čigre niso bile opažene.

PEVCI

Zanimivosti med pevci je bilo precej in vseh v tem poročilu zaradi omejenega prostora ni mogoče podati. Objavljeni bodo v končnem poročilu.

Omejimo se le na najbolj presenetljiva opažanja. V zimi 1982/83 so bili pri nas opaženi tipični selivci: drevesna cipa, repaljščica in /ponovno/pogorelec!

Vse te vrste so zamenljive z drugimi vrstami, ki jih pozimi pri nas večkrat

opazujemo, zato zamenjava ni izključena.

Drevesna cipa je pozimi podobna pri nas običajni zimski vrsti - mali cipi, vedno več pa je tudi zimskih opažanj prosnika in šmarnice, ki sta podobna repaljšici oziroma pogorelčku, pri pogorelčku in šmarnici sta zamenljivi le samici.

Tudi pri vrstah, za katere ni smo dobili nobenega poročila, lahko ločimo več skupin:

- za planinsko kavko npr. v zimi 1983/1984 ni v pri spelih obrazcih ni ti enega podatka, pa vsi, ki smučamo v Kranjski gori ali na Krvavcu, vemo, koliko teh črnih ptic kroži v bližini. V tej zimi pač ni bilo nobenega opazovalca v teh kvadrantih. Drug primer pa so težje odkrivne vrste, kot so npr. kure, sove in nekateri detli. Za te vrste, kljub temu da nimamo nobenega poročila, lahko predvidevamo, da so pri nas tudi pozimi.

- pri nekaterih vrstah, ki so bile opažene le v eni zimi, lahko sklepamo, da se neredno pojavljajo pri nas. Šolski primer je pegam, za katerega iz zime 1983/84 ni nobenega podatka. Podobno je z nekaterimi vrstami rac, pobrežnikov, pevk in drugih.

- nekatere vrste se sicer redno pojavijo vsako zimo, so pa zelo redke. Tipična primera sta veliki srakoper in vinski družg.

V obeh zimah je bilo precej podatkov, ki so bili zanimivi za objavo v *Acrocephalusu*. Zanimivejše vrste z vprašalnika so: vranjek, koconoga kanja, sokolič, puklež, črni martinec, tamariškovka, bikata sinica, laški vrabec, severni repnik... Med vrstami, ki niso na vprašalniku, pa so predvsem zanimivi: beloliska, rjasta kanja, pikasti martinec, močvirski martinec, navadna čigra, mala čigra, drevesna cipa, repaljšica, šmarnica, pogorelček...

Ornitologe, sodelavce ZOAS, ki so opazovali katero od zgoraj navedenih vrst, naprošamo, da pošljejo krajši prispevek s podatki o opažanju za objavo v *Acrocephalusu*.

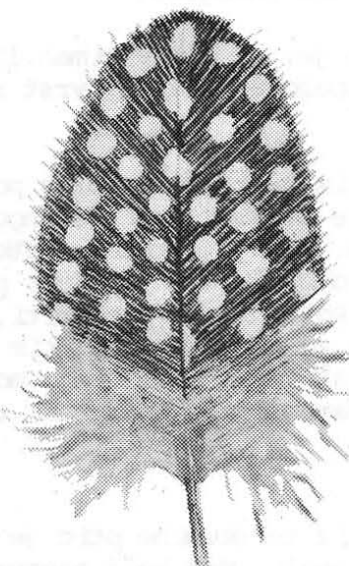
SUMMARY

The author reports on the results of winter mapping in 1982/83 and 1983/84 when 154 bird species were recorded (144 in 1982/83, and 118 in 1983/84). Discussion is also devoted to the occurrence of the migratory birds in winter on the Slovene coast. Such drastic examples are the Tree Pipit, the Winchat, and the Redstart, all of which can possibly be, according to the author, mistaken for cognate species also wintering in Slovenia. Mapping of the winter ornithologic atlas which, in Slovenia, began in 1980 is being continued.

LITERATURA

- Geister I. (1980): Zimski ornitološki atlas. *Acrocephalus* I, št. 4.
 Geister I. (1982): Zimski ornitološki atlas Slovenije 1980/81 in 1981/82. *Acrocephalus* III, št. 11-12.
 Gregori J., Krečič I., (1979): Naši ptiči. DZS Ljubljana.
 Matvejev S.D., Vasić V.F. (1973): Catalogus Faunae Jugoslaviae. Ljubljana.

Andrej Sovinc
 Cesta VII korpusa 76
 61000 Ljubljana

Iz zapuščine Alberta Dolinška

Pojavljjanje velike bele čaplje *Egretta alba* na Dravi med Ptujem in Ormožem

Occurrence of Great White Egret *Egretta alba* on the Drava River between Ptuj and Ormož

Že od nekdanj, ko so še bila v modi ptičja peresa, je ta velika bela ptica privlačevala lovce in trgovce, katerih cilj je bil lahek zaslužek s preprodajo njenih snežno belih peres. Takratna modna muha in današnje onesnaževanje okolja in izsuševanje močvirij botrujejo njenemu močnemu številčnemu upadanju. Danes jo štejemo za ogroženo vrsto in jo poskušamo zaščititi. V avstrijski Rdeči knjigi ogroženih živali jo uvrščajo v skupino močno ogroženih živali.

Razširjena je v Evropi, predvsem v JV delu, v prednji Aziji, Afriki, Avstraliji, Ameriki.

Katalog favne Jugoslavije jo obravnava kot negnezdilno, ki se skozi celo kolenarsko leto zadržuje v Sloveniji. Gnezdi v Makedoniji, Slavoniji, Vojvodini, južni Črni gori, kot možna gnezdilka je zastopana tudi v posavskem delu Bosne in Hercegovine.

Velika bela čaplja je klatež in selivec, ki odleti avgusta, septembra pa tudi oktobra. Evropske velike bele čaplje prezimujejo v severni Afriki in jugozahodni Aziji, priložnostno tudi "doma". Vračajo se marca, aprila in maja.

Opazovanja velike bele čaplje v Bukovcih pri Ptuju, na Ormoškem jezeru in na Ptujskem jezeru:

datum date	število primerkov number of species	opazovalec observer
29.7.1981 Ormoško jezero	1	B.Štumberger
30.7.1981 Ormoško jezero	1	B.Štumberger
5.9.1981 Bukovci	2	B.Štumberger
31.12.1981 Ormoško jezero	1	G.Lukač
1.2.1982 Ormoško jezero	2	B.Štumberger
20.2.1982 Ormoško jezero	1	B.Štumberger
8.10.1983 Bukovci	1	F.Janžekovič
28.12.1983 Bukovci	2	F.Janžekovič
21.1.1984 Bukovci	1	F.Janžekovič

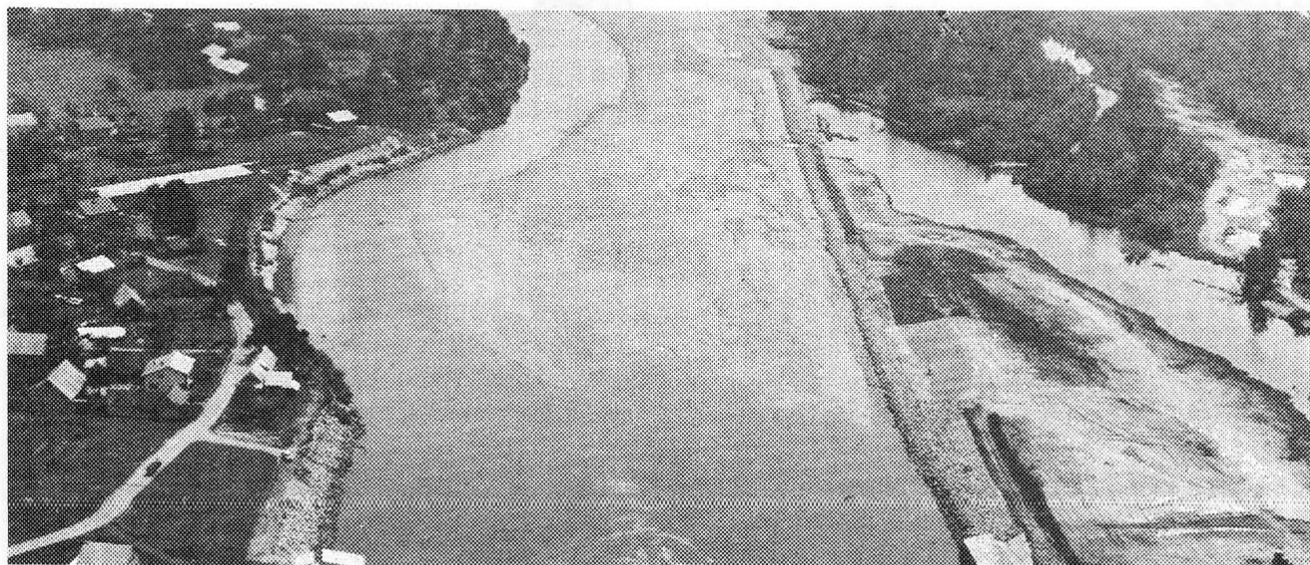

Foto 1: Drava pod jezom v Markovcih leta 1979. (J.Lampič)

Photo 1: The Drava River at Markovci in 1979. (J.Lampič)

9.2.1984
Ormoško jezero 17 F, Janžekovič

10.2.1984

Bukovci 2 "

22.2.1984

Bukovci 1 "

27.2.1984

Bukovci 3 "

5.3.1984

Bukovci 3 "

28.9.1984

Bukovci 2 "

15.10.1984

Bukovci 1 "

8.11.1984

Bukovci 1 "

11.11.1984

Bukovci 1 "

18.11.1984

Bukovci 1 "

6.12.1984

Bukovci 1 "

11.12.1984

Bukovci 1 "

15.12.1984

Bukovci 1 "

23.12.1984

Bukovci 1 "

30.12.1984

Bukovci 1 "

23.1.1985

Bukovci 1 "

5.2.1985

Bukovci 1 "

22.2.1985

Bukovci 1 "

16.10.1985

Ptujsko jezero 2 "

Velika bela čaplja se na Dravi med Ptujskim in Ormoškim jezerom pojavlja kot selivka, klatež in prezimovalec.

Na Ormoškem jezeru je prezimovala v zimi 1981/82, pri podatku iz poletja 1981 gre za zgodnjega selivca. Pri podatku iz zime 1984 pa za klateže (prezimovalce), ki so potikajoč se po dravski strugi pričakovali otoplitev.

Veliko belo čapljo sem opazoval v strugi Drave in v mrtvem rečnem rokavu, kjer je družno s sivimi čapljami *Ardea cinerea* lovila ribe. Ptica je na Dravi v Bukovcih prezimovala v zimah 1983/84 in 1984/85, pri jesenskih opazovanjih v letih 1981 v Bukovcih in 1985 na Ptujskem jezeru gre za preletnike.

Iz podatkov opazovanj sklepam, da se velika bela čaplja redno seli ob Dravi, posamezni primerki pa prezimujejo tudi na Ormoškem jezeru in v Bukovcih, gotovo pa še na drugih ustreznih mestih ob Dravi.

SUMMARY

The author reports on the observation of the Great White Egret from 1981 to 1985 on the Drava River between Ptuj and Ormož. Most occurrences were recorded in the month of February, which indicates an early return of this bird in the role of a migrator. December data, however, can be interpreted through vagrancy. The question if the species migrates or merely wanders is most likely conditioned geographically and populationally.

LITERATURA

- Božič, I. (1983): Ptiči Slovenije, Ljubljana.
 Heinzel, H., Fitter, R., Parslow, J. (1983): Pareys Vogelbuch. Berlin.
 Lukač, G. (1983): Ornitofavna Ormožkog akumulacijskog jezera. Larus 33-35, str. 173-194, Zagreb.
 Matvejev, S.D., Vasič, V.F. (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae. Aves IV/3. Ljubljana.
 Hable, E., Prokop, P., Schifter, H., Wruss, W. (1983): Rote Listen gefährdeter Tiere Österreichs. Rote Liste der in Österreich gefährdeten Vogelarten (Aves). Wien.

Franc Janžekovič
Bukovci 27
62287 Markovci

Trajnost jate pri dolgorepki *Aegithalos caudatus* Duration of the flock of Long-tailed Tit *Aegithalos caudatus*

Dne 25. decembra 1974 sem v Stožicah pri poslopju Kustodiata za ornitologijo PMS ob gabrovi živi meji ujel v mrežo poleg drugih vrst ptičev tudi 11 (ena)st) dolgorepk *Aegithalos caudatus*. Ujetim dolgorepkam sem nataknil obročke LJUBLJANA 53235, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48 in 53249. Zapisal sem vse potrebne podatke in jih izpustil.

30. septembra 1975 pa sem lovil ob Savi pri Tomačevem. Tam sem poleg drugih vrst ptičev ujel tudi 7 (sedem) dolgorepk, ki so bile že vse obročkane. Kot običajno sem vsem sedmim dolgorepkam pogledal in zapisal, katere številke obročkov nosi jo na nožicah. Presenečen pa sem bil, ker je bilo 6 (šest) dolgorepk iz jate, ki sem jo obročkal 25. decembra 1974. Ponovno ujete dolgorepke so imele obročke z naslednjimi številkami: LJUBLJANA 53239-40, 42, 43, 44, 53245. Ena pa je imela obroček LJUBLJANA 70540. To je 12. septembra 1975 v Tomačevem obročkal kolega D.Šere.

Med devetmesečnim premorom od obročkanja do prvega kontrolnega ulova so te (ponovno) ujete dolgorepke verjetno vzgojile svoj zarod ali pa so to vsaj poskušale. Potem so se te odrasle dolgorepke zopet združile v svojo prvotno jato (kar jih je še ostalo). Ponovno združevanje dolgorepk v prvotno jato, ugotovljeno na osnovi obročkanja pri nas v Sloveniji, ni osamljen primer. Znanih je več kontrolnih najdb, vendar so bile ujete največ 4 (štiri) dolgorepke iz prejšnjega leta. Ob teh kontrolnih najdbah je potrebno računati tudi na to, da nekateri primerki propadejo in da velikokrat ni možno ujeti vseh primerkov v jati.

V ornitološki literaturi, ki mi je znana, sem zasledil članek o trajanju jate pri dolgorepkah (Schlerker 1977). Že sam avtor uvodoma pravi, da je teh podatkov zelo malo. Kljub temu je avtorju uspelo zbrati tri primere obročkanih dolgorepk v gnezdu (5,6 in 11 mladičev), ki so bile ponovno ujete

istega leta v jeseni in to skoraj v enakem številu, kot so bile obročkane v gnezdu (5,6 in 10 dolgorepk). To pomeni, da nekatere jate sestavljajo izključno samo mladiči oz. prvoletni primerki. Isti avtor pa omenja samo en primer takega združevanja odraslih dolgorepk, kot ga opisujem sam. To je, da nekatere jate dolgorepk sestavljajo samo odrasli oziroma večletni primerki. Primer združevanja in kasneje razdruževanja (zaradi gnezdenja) je še posebno zanimiv (Schlerker 1977). Isti avtor tudi piše, da se jate mladih (drugoletnih dolgorepk) razpustijo v februarju ali marcu, večletni primerki pa že nekoliko prej.

Iz teh različnih primerov je možno sklepati, da so lahko jate dolgorepk razdeljene v dva osnovna starostna razreda, ki sta lahko tudi trajna.

SUMMARY

On a concrete example the author deals with the duration of the flock of the Long-tailed Tit species. Of the eleven specimens in the flock ringed in December 1974, he caught, in September 1975, a flock containing seven individuals, of which six were from the 1974 flock. This clearly indicates that the same Long-tailed Tits reunited in autumn upon their breeding separation into pairs. Since literature tells us that the flocks of specimens, ringed in a nest, are also exclusive, the author presumes that the flocks of Long-tailed Tits from, in autumn, separately according to their age.

LITERATURA

Schlerker, R. (1977): Zur Dauer des Schwarmzusammenhalts bei der Schwanzmeise *Aegithalos caudatus* L. Die Vogelwarte, 29:64.

Janez Dovič
Tomačevo ?
61000 Ljubljana

Vpliv hladne zime na populacijo brškinke *Cisticola juncidis* na Vranskem jezeru

Influence of severe winter on the population of Fan-tailed Warbler *Cisticola juncidis* at the Lake Vransko

V članku o brškiniki *Cisticola juncidis* v *Acrocephalus* št. 25 1. 1985 je Geister zapisal, da je hladna zima leta 1984/85 močno vplivala, da se je število ptic te vrste v Istri zelo zmanjšalo. Avtor ugotavlja, da ptic ni so opazili v večini opazovanih področij (šele na reki Mirni v območju kakih 10 kilometrov toka je Geister opazil 3 ♂, 1 ♀ in 1 juv., Šere pa je na sečoveljskem letališču opazil 1 ♂ s slabo izraženo teritorialnostjo in je ujel 2 juv.).

Géroudet et al. (1976), Geister (1980 a) poudarjajo, da vsaka ostrejša zima delno ali popolnoma reducira populacijo brškinke, medtem ko po Geisterjevem mnenju (1980 a) mile zime ugodno vplivajo na povečevanje števila teh ptic.

Šere (1981) je od 24.8. do 6.9.1978 našel brškinke pri gnezdenju v Dalmaciji, na Vranskem jezeru (gnezdo s 6 pull.), opazoval pa je še dva para in 5. juv. Na manjšem močvirju pri Zadru je isti avtor opazoval 1 juv. V letih 1979 in 1980 je to vrsto redno opazoval na Vranskem jezeru. Grünhagen je 29.5.1980 (in Makatsch 1983) opazoval 10 na Vranskem jezeru.

Člani biološke skupine OZIR s PMF v Zagrebu so maja 1985 trikrat obiskali Vransko jezero, toda brškinke ni so našli. Od trstnic so bile opazovane tele vrste:

3.5.1985	A. arundinaceus
	A. scirpaceus
4.5.1985	A. arundinaceus
	A. scirpaceus
	A. schoenobaenus
	L. luscinioides
	C. cetti
21.5.1986	A. arundinaceus
	A. cetti

Spričo tega menim, da je zima 1984/85 vplivala na zmanjšanje populacije brškinke na področju Vranskega jezera.

Možno je, da te vrste leta 1985 sploh ni bilo na tem področju. Žal mi ni znana usoda brškinke na otoku Pagu (Makatsch 1983), možno je, da so tudi tu izginile. Kazalo je že (Geister 1980b), da dalmatinskim pticam zima ne škoduje, vendar kaže, da jih hladne zime na teh severnodalmatinskih področjih lahko še kako zredčijo.

SUMMARY

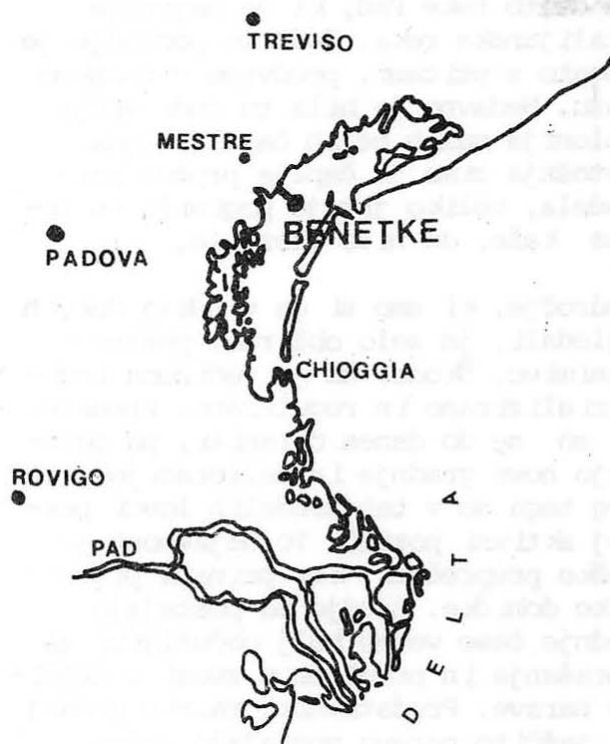
The author informs us that in May 1985 not a single Fan-tailed Warbler was observed within the area of the Lake Vransko in Dalmatia (Ref. *Acrocephalus* 1981, No. 8-9). Disappearance of the species he ascribes to the catastrophic winter in the first few months of 1985, and links this phenomenon with the report on the drastic decrease of the Fan-tailed Warbler population in Istria, published in *Acrocephalus*, No. 25.

LITERATURA

- Geister, I. (1980a): Razširjenost brškinke *C. juncidis* Raf.) in vprašanje naraščanja in upadanja njene populacije. *Biol. vestn.* 28: 25-44, Ljubljana.
- Geister, I. (1980b): Über Ausbreitung von Wacholderdrossel *Turdus pilaris* Karminimpel *Carpodacus erythrinus*, Cistensänger *Cisticola juncidis* und Seidensänger *Cettia cetti* in Jugoslawien. *Proceeding VI Int. Con. Bird Census Work. D.D.A.*: 268-269, Göttingen.
- Géroudet, P., R. Léveque (1976): Une vague expansive de la Cisticole jusqu'en Europe centrale. *Nos oiseaux* 33: 241-256
- Makatsch, V. (1983): Zum Vorkommen des Cistensängers - *Cisticola juncidis* (Rafinesque) - in Jugoslawien. *Larus* 33-35: 25-30 Zagreb
- Šere, D. (1981): Brškinke *C. juncidis* gnezdi tudi v Dalmaciji. *Acrocephalus* Vol. II, št. 8-9: 37, Ljubljana.

Gordan Lukač
B. Salaja 13 a
42000 Varaždin

Ornitološki izlet v Beneško laguno Ornithological trip to the Venice Laguna

Aprila 1985 smo bili 4 člani Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije na obisku v Benetkah. Odzvali smo se povabilu znarke, režiserke Radia Trst, ki je tudi poskrbela, da smo prišli v stik s sekcijo WWF (Svetovni sklad za varstvo narave) iz Mester blizu Benetk. Člani te sekcije se ukvarjajo predvsem z zaščito naravnega okolja Beneške lagune in ptic, ki tam živijo. Stefano Borella, absolutent za naravoslovne vede v Padovi, nas je spremljal na ogled lagune.

Beneška laguna je plitvina s peščenim dnom, ki je proti morju omejena z nasipi. V laguni se mešata morska in sladka voda, ker se vanjo izliva mnogo rek iz Padske nižine. Beneško laguno si predstavljajte kot sistem bazenov, mlak, kanalov, otočkov, poraščenih z razstlinjem, nasipov in sipin. Tak pester ambient nudi veliko hrane, zato je laguna bogata z živalskimi vrstami. Največ pa je ptic. Pozimi se tu zbirajo gosi (10.000 primerkov *Anser anser*, *A. albifrons*, *A. fabalis*), race (nad 20.000 primerkov 12 različnih vrst), liske (30.000 primerkov), vse

vrste poničkov, žagarjev, komoranov, čapelj, skoraj vse vrste pobrežnikov, govnačk in čiger, 7 vrst galeb in 2 vrsti slapnikov. Pozimi redno prezimuje 15 vrst ujed. Od ptic pevk so najpogostejše trstnice, penice, cvrčalci in kobiličarji.

V Beneški laguni prezimuje približno 150 vrst ptic, preseneča pa nas nizko število vrst ptic gnezdil. Zdi se, da so slabi pogoji za gnezdenje. Ptice nimajo miru, ljudje jih preganjajo zaradi velikih odprtih ribogojnic; dežela je tudi visoko industrializirana, na kopnem blizu lagune pa izvajajo intenzivno kmetijstvo, kjer ni prostora za živali. Ptice danes gnezdi jo le v rečnih odmaknjenih predelih ter na majhnih peščenih nasipih in otočkih, razpršenih po laguni. Ob trstičju gnezdi jo mali ponič *P. ruficollis*, mlakarica *Anas platyrhynchos*, reglja *A. querquedula*, žličarka *A. clypeata*, krehelj *A. crecca*, zelena tukalica *Gallinula chloropus* in lisca *Fulica atra*. Znane so tri kolonije, kjer gnezdi jo rjava čaplja *Ardea purpurea*, kvakač *Nycticorax nycticorax* in mala bela čaplja *Egretta garzetta*. Od ujed gnezdi ta le rjavi *Circus aeruginosus* in močvirski lunj *C. pygargus*, od sov pa le mala uhariča *Asio otus*. Na nasipih po laguni gnezdi jo rdečenogi martin *Tringa totanus*, polojnik *Himantopus himantopus* in srebrni galeb *Larus argentatus* v kolonijah. Za sabljarko *Recurvirostra avosetta* ne vedo, če še gnezdi. Od pevk so znana gnezda črnoglavke *Sylvia atricapilla*, žametne penice *S. melanocephala*, plašice *Remiz pendulinus*, poljskega *Alauda arvensis* in kratkoprstege škranjca *Callandrella brachydactyla*, srake *Pica pica* in sive vrane *Corvus corone cornix*.

Naš spremljevalec nam ni vedel povedati pogostnosti gnezditve posameznih vrst, za veliko vrst ni vedel, če gnezdi jo ali ne. Njihova sekcija WWF iz Mester se namreč predvsem ukvarja z ohranitvijo naravnega okolja v laguni, ker je na tem področju predvidena industrijska cona. Bori jo se za ustanovitev parka, ki bi zajemal del lagune, in tako bi lahko ptice vsaj na nekaterih predelih v miru gnezdile. Ničje iz te sekcije se ne ukvarja s posameznimi

vrstami ali gnezditvami. Izogibajo se tudi obiskov na tistih mestih, kjer ptice gnezdiyo, da jih ne bi vznemirjali. Stefano je razlagal, da so se večkrat lotili štetja ptic v zimskem času, toda delo se je izkazalo za prenaporno in prezahtevno.

Laguna je danes v rokah veleposestnikov, ki v njej gojijo ribe. Pozimi je dokaj donosen lov na ptice. Lastniki namreč dajejo svoja zemljišča za visoke denarje v najem lovcem iz severne Italije. Svoje predele lagune imajo ograjene, in ker so to privatna zemljišča, je vstop prepovedan. Naravoslovci tako opazujejo ptice lagune le z avtoceste ali iz čolna. Naš spremljevalec Stefano pa nam je omogočil ogled dela lagune, ki je last nekega grofa. Ta nam je dal na voljo svoje terensko vozilo in svojega šoferja, ki nas je popeljal po nasipih mimo kanalov in bazenov z ribami do morja. Med potjo smo poslušali cvrčalce, trstnice, plašice in mokože ter z navdušenjem opazovali jate brkatih sinic. Na sipinah smo srečevali martinke in deževnike, v bazenih pa race in liske. Pogostokrat smo srečevali malo belo čapljo in rjavega lunja, nekajkrat se je prikazal tudi ribji orel. Na morju smo opazovali navadno čigro in tri vrste galebov *Larus argentatus*, *L. ridibundus* in *L. minutus*.

Ob vili, ki jo je grof včasih uporabljal za lov, danes pa le za počitek, smo si lahko natančno ogledali laškega vrabca *Passer domesticus italiae*.

Medtem ko so oblasti gluhe za prošnje WWF, da bi se laguna zaščitila, je ta grof sam proglasil svoj del lagune za zaščiteno področje. Ukinil je lov in dal možnost vstopa in opazovanja ptic nekaterim ornitologom in dovolil, da so na tem predelu poskusno naselili več labodov grbcev, ki so tu začeli celo gnezdit. Naseljevanje labodov v laguni je propagandna akcija sekcije WWF iz Mester, da bi opozorili ljudi na problem ohranitve naravnega okolja v laguni in njenih ptic.

Mi smo obiskali laguno v obdobju, ko so ptice, ki tu prezimujejo, že odletele, vrste gnezdilke pa še ni so začele

gnezdit. Laguna je vredna obiska predvsem v zimskem času, ko so mlake in bazeni prekriti s pticami.

Poleg Beneške lagune smo si ogledali še delto reke Pad, ki je največja italijanska reka. Tudi to področje je bogato s pticami, predvsem v zimskem času. Nedavno je bila tu tudi večja kolonija malih belih čapelj, toda letošnja zima je čaplje precej prizadela, veliko jih je poginilo in letos kaže, da niso gnezdile.

Področje, ki smo si ga v nekaj dnevih ogledali, je zelo obširno, pestro in zanimivo. Škoda, da je večinoma industrializirano in regulirano. Predele, ki so se do danes ohranili, pa ogrožajo nove gradnje in melioracije. Poleg tega so v teh predelih lovci precej aktivni pozimi. To dejavnost je težko preprečiti, ker prinaša prevelike dobičke. Ljudje pa postajajo zadnje čase vedno bolj občutljivi za vprašanja in probleme v zvezi z zaščito narave. Predstavniki raznih gibanj za zaščito narave postajajo vedno glasnejši in politično močnejši. Mogoče pomeni to v neki bližnji prihodnosti zaščito lagune in s tem ohranitev tega izredno zanimivega in bogatega okolja.

Za zaključek se zahvaljujem Ivani Suhadolc iz Opčin pri Trstu in Stefanu Borelli iz Mester za gostoljubnost in spremstvo.

Damijana Ota
pri Repinc
Ziherlova 4
61000 Ljubljana

Orlova pesem

Žarki sonca mi ležijo na perutih
in čez njihove konce segajo v daljave

Indijanci Papago,
Severna Amerika

Iz ornitološke beležnice From the ornithological notebook

SEVERNI SLAPNIK *Gavia arctica*

V bližini umetnega jezua na Idriji poleg Tovarne kolektorjev v Idriji je bil 21. oktobra 1985 najden severni slapnik *Gavia arctica*. To ne bi bila velika posebnost, saj so posamezni primerki tega severnega gosta opazovani v Sloveniji skoraj vsako zimo, na severnem Jadranu pa tudi prezimuje. Bolj preseneča dokaj zgodnje pojavljanje, ki je sovpadalo z izredno toplo in suho jesenjo, še bolj pa me je presenetila obarvanost severnega slapnika. Navadno opazujemo pri nas neugledno obarvane temno do svetlo sive primerke v tako imenovanem zimskem perju. Tokrat pa je šlo za ptico v poletnem, svatovskem perju. Slapnik je bil prava paša za oči - tako kontrastno črno-sivo-belo je bil obarvan.

Spomnil me je na čudovite fotografije gnezdečih severnih slapnikov v nekaterih poljudnih knjigah. Slapnika sem obročkal ter ga izpustil na godoviškem bajerju, saj je bil v odlični zdravstveni kondiciji, kar je pokazal tudi s svojim ostrim kljunom, edino leteti ni mogel. Kljub temu pa je bil slapnik po mesecu dni najden mrtev poleg omenjenega jezercu. V decembru 1985 so lovci v bližini Črnega vrha našli še enega severnega slapnika in ga spustili na istem jezercu, od koder je že po nekaj dnevih izginil. Peter Grošelj, 65281, Sp. Idrija 53

RUMENOKLJUNI SLAPNIK *Gavia adamsii*

Dne 23.1.1986 sem na desni strani Ptujkega jezera opazoval rumenokljunega slapnika *Gavia adamsii*. To je že tretja registrirana vrsta slapnika na Ptujkem jezeru, do sedaj sta bili opazovani vrsti *Gavia arctica* in *Gavia stellata*.

23. januar je bil sončen dan, kot nalašč za opazovanje na jezeru. Na rahlo vzvalovani vodni gladini se je obsijal od sonca pozibal rumenokljunec, največji med slapniki.

Umaknil se je dalje na jezero, ko sem mu prišel bliže. Vendar je bilo še dovolj blizu za dober posnetek s teleobjektivom. Zamrmral sem nekaj vase in se jezil, zakaj se dobri prizori ponujajo le takrat, ko nimam s sabo fotoaparata. Franc Janžekovič, Bukovci 27, 62281 Markovci pri Ptuj

VELIKA BELA ČAPLJA *Egretta alba*

Dne 1.2.1986 sem v Sečovljah ob Dragonji nekaj časa opazoval velikega srakoperja *Lanius excubitor*. Ko je odletel, sem nadaljeval pot proti izlivu Dragonje v morje, kjer je že od daleč bilo videti galebe in martinke (verjetno rdečenoge martinke *Tringa totanus*.) Nenadoma se je pred mano dvignila siva čaplja *Ardea cinerea* in v tem trenutku je pri tегnila mojo pozornost velika čaplja z belimi perutmi in močnim rumenim kljunom. Ker vem, da ima mala bela čaplja *Egretta garzetta* temen kljun, sem sodil, da imam pred sabo veliko belo čapljo *Egretta alba*. Pogled v Petersonov priročnik mi je potrdil to domnevo. Poskusil sem se ji še malo približati, pa je odletela v soline. Ob povratku, kaki dve uri kasneje, sem na istem mestu zagledal sedem malih belih čapelj in eno, verjetno isto veliko belo čapljo. V primerjavi z malimi je bila skoraj dvakrat večja. Tudi obarvanost njenih nog je bila drugačna. Male bele čaplje so imele črne noge z rumenimi stopali, medtem ko je imela velika bela čaplja temna stopala in noge, a ne tako črne kot njene sorodnice. Verjetno je bolj plašna kot mala bela čaplja, ker je kamlu odletela, medtem ko so manjše vrstnice ostale. Krys Kazmierczak, pri Erman, Cesta svobode 30, 64240 Radovljica.

SIVA ČAPLJA *Ardea cinerea*

Ko sem 30.12.1985 štel ptice od Dravogradu do Vuzenice, sem 500 metrov nad HE Vuzenica s Trbonjskega jezera opazoval na nasprotni strani Drave sive čaplje, ki so nepremični stale na obali sto metrov dolgega in dvajset metrov širokega otoka. Stale so vzdolž cele obale, ponekod tudi po pet skupaj. Z daljnogledom sem naštel štiriinštirideset (44) primerkov. Čez nekaj časa so se dvignile. Ko sem jih začel šteti v zraku, jih je bilo še več, vendar jih ni sem mogel več natančno prešteti. Večina jih je odletela v smeri proti Mariboru, nekaj pa se jih je vrnilo na otok. *Davorin Vrhovnik, Črneče 59, 62370 Dravograd*

LABOD GRBEC *Cygnus olor*

Dne 26.3.1986 sem ob cesti Kranj - Šenčur opazil silhueto večje ptice, ki se mi je v počasnem letu okoli 6-7 metrov nad zemljo približevala. Ptica me je kakšnih 25 metrov vstran preletela in nadaljevala pot proti Kranju, kjer mi je izginila iz vidnega spektra. Pri preletu sem videl, da ima ptica vse znake laboda, vendar pa nisem mogel točno določiti, za katero vrsto labodov gre, ker si nisem mogel dobro ogledati glave, saj se je že začelo mrachiti (bilo je bo 18.30), rahlo pa je tudi deževalo v že tako meglenem vremenu. Sicer se mi je zazdelo, da so noge nekoliko svetlejšega odterka, vendar sem se odločil, da bom naslednji dan ponovno obiskal omenjeno področje.

Ko sem naslednji dan prišel tja, sem lahko že iz daljave opazil laboda, ki se je počasi prestopal po travniku. Najprej sem se mu približal na 200 m in z daljnogledom določil, da gre za laboda grbca *Cygnus olor*, zatem sem se mu nadalje približal na 60 metrov, kjer sem si ga, skrit za drevesom n drobno ogledal. Videl sem, da labod ni obročan, zato sem se mu še nadalje približeval, vendar je že po nekaj korakih z zaletom vzletel, letel približno 1 km do gozdnega obronka na V, se obrnil in me na mestu vzleta preletel in nadaljeval pot v večjem loku proti JV (Savi?). Ob preletu sem opazil na levi peruti približno 40 cm

dolgo liso temno sive barve, tik pod perutjo pa še en okrogel madež premera 4 cm. Na mestu vzleta laboda so ostali v snegu kot dlan veliki sledovi s tremi prsti. *Viko Luskovec, Rožna 7, 64280 Šenčur*

KRATKOKLJUNA GOS *Anser brachyrhynchus*

3. januarja 1986 sem pri "Špicfeldu" na Dravograjskem jezeru splasil štiri gosi, ki so me očitno prve opazile. Ker so bile gosi že v letu in precej daleč, tudi z daljnogledom ni sem mogel določiti, katere vrste so. Čez kakšno uro sem jih zopet opazil, ko so krožile nad jezerom, vendar ni sem bil več pozoren nanje.

Naslednjega dne sem jih opazil pri najmanjšem otoku na jezeru. Da bi lahko gosi natančno določil, sem si jih ogledal v *Birds of Britain and Europe*. Ko sem se ozrl proti gosem, ni so več plavale na Dravi, pač pa sem jih opazil na majhnem otočku, ki je velik le kakšnih dvajset kvadratnih metrov in porasel s travo.

Med obrežnim grmovjem sem se jim približal na kakšnih osemdeset metrov. Naslonil sem daljnogled na vrbo, da sem jih lažje opazoval. Noge so imele živo rdeče barve. Glava je bila nekoliko temnejša od sivega trupa. Kljun so imele pri osnovi in na konici črn, vmes pa oranžno rumen. Po zgoraj omenjenem priročniku sem jih določil za kratkocljune gosi.

Ko sem se jim želel še bolj približati, so me opazile in odletele v smeri proti Avstriji. *Davorin Vrhovnik, Črneče 59, 62370 Dravograd.*

PRIBA *Vanellus vanellus*

14.3.1986 sem opazil okrog devetih dopoldne skozi okno vozečega avtobusa bližju glavne ceste pri Žalcu dve približno *Vanellus vanellus*. Čepeli sta v hudem sneženem metežu na travniku, dobrih deset metrov stran od prometne ceste. *Jurij Kurillo, Vrečkova 5, 64000 Kranj*

TOGOTNIK *Philomachus pugnax*

Veliki ribnik v Račah je bil 3.4.1986 že skoraj prazen, nastajale so le plitvine, ob katerih so se zbirali številni vodni ptiči. Med njimi sem opazil tudi togotnika, ki sem ga identificiral šele v letu, ko sem ga splašil in si ogledal njegovo risbo peruti in trtice. Vendar se ni dal motiti, v zraku je skupaj z rečnimi galebi *Larus ridibundus* le nekajkrat zaokrožil in se spustil nazaj k pogrnjeni mizi. Milan Vogrin, Hotinja vas 164/a, p. Orehova vas, 62312 Slivnica

TOGOTNIK *Philomachus pugnax*

Dne 12.10.1985 smo s tov. Maksom Kuncem, Rudi jem Verovnikom in Rafkom Črešnikom opazovali manjšega pobrežnika pri izlivu potoka v Dravograjsko jezero. Bil sem mnenja, da je mali martinec, ker je imel temno obarvano oprsje in belo spodnjo stran kril, ostali pa so menili, da gre za močvirskega martinca.

Kasneje sva z Maksom Kundem po diapozitivu ugotovila, da smo bili v zmoti. Bil je namreč spremenljivi prodnik *Calidris alpina*, saj je imel dolg črn kljun, ki je bil na koncu navzdol zavihan, in drugačen vzorec na hrbtu, kot ga imajo martinca.

Tedaj sem dejal: "Postavimo mrežo in bomo videli." Bil je opoldan in prijetno sončno. Rahlo je pihal veter, zato je prodnik videl mrežo in se ni dal ujeti, ko smo ga splašili. Odletel je stran od mreže. Ko je eden od opazovalcev šel pogledat na drugo stran trsja ob izlivu potoka, je tam poleg prodnika videl dosti večjega pobrežnika. Ptici nista bili preveč plašni, zato ju je tov. Kunc zlakka fotografiral. Oba smo splašili na drugo stran k mreži. Od tam sta zopet priletela nazaj in zopet smo ju splašali na tisto stran, kjer je bila postavljena mreža. Tam sta pričela skupaj iskati hrano na blatu, ki ga je nanosil potok. Večji pobrežnik je imel na hrbtu temna peresa, ki so bila svetlo obrobljena, zato smo ga po Heinzlovem priročniku identificirali za togotnika *Philomachus pugnax*.

Še enkrat smo ju splašili proti mreži, a sta jo zadnji trenutek opazila in odletela proč od nje ter naredila velik zavoj nad zalivom in se vrnila na prejšnje mesto. Togotnik je šel brezskrbno pod mrežo proti trstju. Ko je bil kakšne tri metre od mreže, sem ga iz nasprotni strani splašil, tako da se je ujel v mrežo. Kar verjeti ni sem mogel, ko sem ga osvobodil, saj tako velike ptice ni sem še nikoli ujel, hkrati pa sem bil očaran nad njeno lepoto.

Togotnik je meril 29 centimetrov od začetka kljuna do konca repa, zato menim, da gre za samca. Po obročkanju sem ga izpustil. Naredil je zavoj nad zalivom in pristal na plitvini pri izlivu potoka, se nakajkrat okopal ter začel naprej iskati hrano.

Tokrat je bil togotnik prvič opazovan in obročkan na Dravograjskem jezeru. Davorin Vrhovnik, Črneče 59, 62370 Dravograd.

ČRNOREPI KLJUNAČ *Limosa limosa*

26.3.1986 sem se zadrževal ob gramoznici v Hotinji vasi, kjer je vselej kaj videti, še posebno ob spomladanski in jesenski selitvi. Tudi tega dne je bilo tako. Zraven dveh rdečenogih martincev *Tringa totanus* in jate prib *Vanellus vanellus* je po plitvini brodil precej velik pobrežnik z dolgim kljunom in nogami. V preletnem gostu sem spoznal

kljunača. Enkrat se je bil tudi vzdignil v zrak in zaokrožil nad okolico, nato pa se spustil nazaj v plitvino. Pri tem sem lahko lepo videl njegov široki črni pas na koncu repa ter belino peruti. Po teh značilnostih sem v čudovitem gostu spoznal črnorepega kljunača. Primerek je bil že v poletnem perju, medtem ko sem 3.4.1986 ponovno videl črnorepega kljunača, vendar je bil ta primerek še v zimskem perju. Milan Vogrin, Hotinja vas 146/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica

MALI ŠKURH *Numenius phaeopus*

Še istega dne, ko sem bil opazoval jezerskega martinca *Tringa stagnatilis* torej 6.4.1986, sem imel priložnost opazovati tudi dva primerka malega škurha. Tudi oba škurha sta tako kot martinec brodirala po vodi in si iskala hrano. Ker nista bila preveč plašna, sem se jima lahko približal na tako razdaljo, da je bilo razločno videti svetlo progno na temenu, ob vsaki strani pa še eno temnejšo. Malega škurha sem že imel priložnost opazovati, in to 25.8.1985 v Hotinji vasi. Milan Vogrin, Hotinja vas 146/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica

JEZERSKI MARTINEC *Tringa stagnatilis*

Veliki ribnik v Račah je bil 6.4.1986 tako rekoč že prazen, le kakšna mlaka je še ostala. Ob teh mlakah so se zbirali črni martinci *Tringa erythropus* in pa pikasti martinci *Tringa ochropus*. Med njimi sem opazil tudi vrsto, ki mi je bila do tedaj še nepoznana. Zato sem zagazil v blato in se jati previdno približeval. Vsakih nekaj metrov sem k očem ponesel daljnogled, da bi si ptiča ogledal. Kot sem opazil, je imel zelo visoke sivo zelene noge, prav tako je bil dolg kljun. Po velikosti je bil med črnim in pikastim martincom. Po obarvanosti se ni dosti razlikoval od pikastih, le da je bil po hrbtu svetlejši. Ko sem bil od njih oddaljen 30 metrov, so se splašili in odleteli proti SZ. V letu so pri martinca prišle do izraza dolge noge, ki so presegale rep. Drugače je bil podoben zelenonogemu martinca, ki ga sicer dobro poznam, le da je bil ta manjši in tudi bolj vitek. Po pregledu priročnika sem ugotovil, da sem imel pred samo jezerskega martinca. Milan Vogrin, Hotinja vas 146/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica.

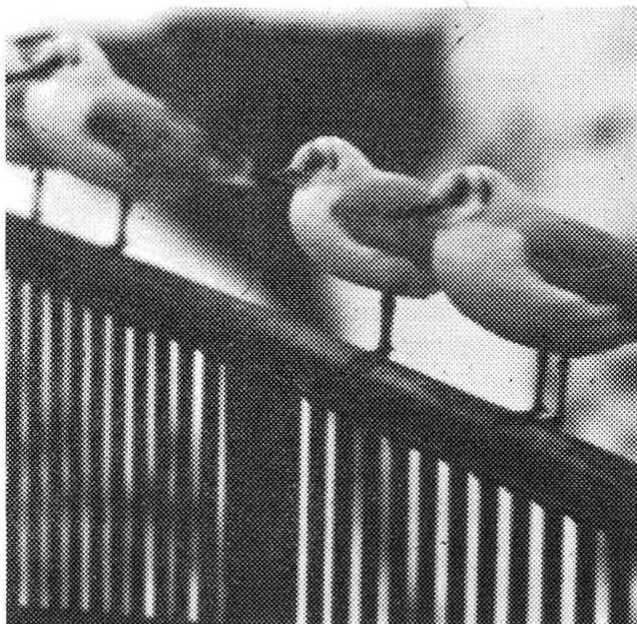
MALI GALEB *Larus minutus*

V sončnem, toda vetrovnem vremenu sem se 3. aprila 1986 zadrževal pri ribnikih in njihovi okolici v Račah. Okrog ribnikov je bilo nad 100 primerkov rečnega galeba *Larus ridibundus*, in to v vseh stadijih. Ko so se splašili, sem med njimi opazil premerek, ki je imel zelo temno podperut. Od zgoraj pa je bil sivo bel. Takoj sem vedel, da imam pred sabo primerek malega galeba. Galeb je bil še v zimski obarvanosti, saj ni imel črne glave, ampak le temno liso na temenu. To je bilo moje prvo srečanje s to vrsto galeba. Milan Vogrin, Hotinja vas 146/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica

REČNI GALEB *Larus ridibundus*

Vse kaže, da so postali galebi zadnja leta že kar del zimskega pejzaža okrog Save, ki vali svoje vode pod mestom Kranjem. Po drugi plati pa tudi starejši Kranjšani ne pomnijo, da bi, demimo, pred desetimi ali več leti kdaj videli nad savskimi pečinami jate belih ptičev, v nasprotju s črnimi - kavkami, ki so tu doma pač že od pamtiveka.

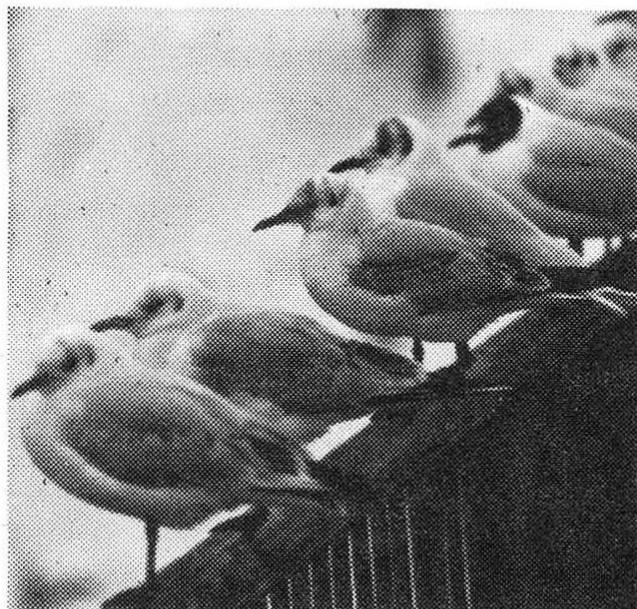
V letošnji zimski sezoni so se galebi pojavili veliko bolj zgodaj, kot v lanski (glej *Acrocephalus* VI/24!), saj sem prve rečne galebe *Larus ridibundus* opazil pri mostu ob tovarni Iskra že 20. novembra 1985. Res pa je bilo ta čas že okrog 30 centimetrov snega. Čez dva dni se je zbralo ob zdaj že kar znamenitem kanalu pri tovarni Zvezda okrog štiri-deset ptičev, med katerimi so prevladovali odrasli in mladi rečni galebi, le eden med njimi je bil zanesljivo sivi galeb *Larus canus*. Nasploh so v letošnji zimski družini imeli večino rečnih galebi, medtem ko so bili sivi precej redkejši. Manjše ali večje jate galebov je bilo mogoče videti nad Savo vso zimo (2., 9., 11., 14., 15., 16., 12., 6., 17., 20., 31.1., 2., 17., 18., 23.2., 3., 6., 10.3.), 15. in 16. marca sem videl ob tovarni Planika nenevadno veliko jato - gotovo jih je bilo okrog sto - ki se je očitno zbirala za odhod v poletna bivališča. Med njimi so bili le trije odrasli (morda še kakšen mladič) sivi galebi, drugi pa so bili vsi rečni. Nekateri

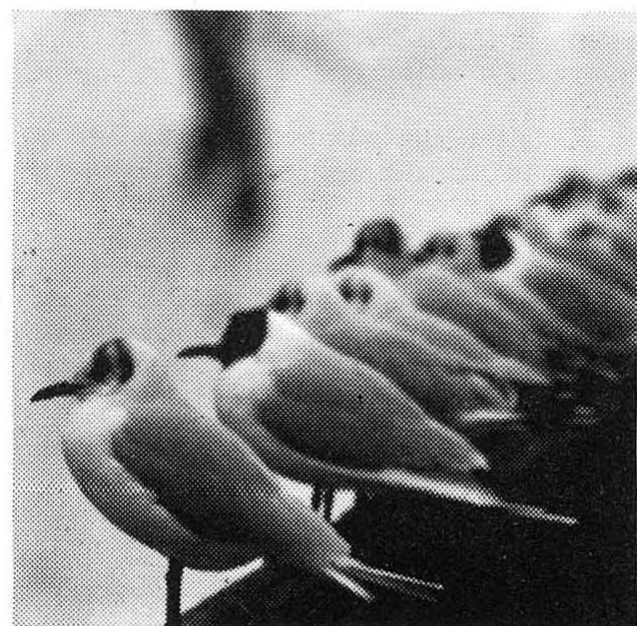
odrasli ptiči so si že nadeli svoje lepe temno rjave svatovske čepice, ki jih je pozimi zamenjavala le skromna temna lisa za ušesi...Po 16. marcu galebov na tem kraju ni sem več videl.
Jurij Kurillo, Vrečkova 5, 64000 Kranj.

KRIČAVA ČIGRA *Sterna sandvicensis*

Ne dolgo po izidu 25. jubilejne številke *Acrocephalus*, kjer je bil objavljen članek F. Janžekoviča o kričavi čigri, sem na Slovenski obali sam imel priložnost srečati se s to lepo ptico.

29.1.1986 me je pri opazovanju ptic Koperskega zaliva preletela čigra. Takoj ni sem mogel določiti vrste, ko pa se je po skoraj isti poti vračala, sem si lahko natančneje ogledal njen kljun, ki je bil črn z rumeno konico. Tak kljun je značilen za kričavo čigro, s katero sem se že srečal na zahodni obali Anglije. Bliizu potniškega pristanišča v Kopru so se zadrževali trije primerki in so s strmoglavljanjem v morje iskali ribe. Dva osebka sta bila odrasla z belim škarjastim repom, na zgornjem delu kril sivkasta, s črnim temenom in belim čelom. V zraku se čop ni izrazilo videl. En osebek je imel še nekoliko rjave peruti, iz česar sklepam, da je bil spolno nedozorel.

31.1. sem si lahko ogledal kričavo čigro, ki je sedela med rečnimi galebi *Larus ridibundus* na pomolu v Izoli. Tokrat je bilo dobro videti njene črne noge in čop. Istega dne sta še dve kričavi čigri lovili ribe v Strunjanskem zalivu. Še en primerek te vrste sem opazil 2.2. v Kopru.

Ker je letošnja zima dokaj mila, domnevam, da kričave čigre tu prezimujejo. Karta razširjenosti v Petersonovem priročniku kaže, da jih pozimi lahko najdemo vzdolž Jadrana, čeprav v Sloveniji velja za reko ptico.

Krys Kazmierczak, Cesta svobode 30,
64240 Radovljica

SREDNJI DETEL *Dendrocopos medius*

V kraju Brezula sem 29.3.1986 v loki opazil v zraku detla, za katerega sem mislil, da je veliki. Na srečo pa sem ga spremljal z daljnogledom in tako že tukaj ugotovil, da nikakor ni veliki detel. Usedel se je na vejo v vrhu jelše, kjer sem ga lahko zelo dobro opazoval. Imel je rdeče teme in tilnik, medtem ko črte na licu ni imel sklenjenne. Po pregledu priročnika sem ugotovil, da imam opravka s srednjim detlom. To je bilo tudi moje prvo srečanje s to vrsto. *Milan Vogrin, Hotinja vas 164/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica*

VRISKARICA *Anthus spinoletta*

3.4.1986 je bilo v Velikem ribniku v Račah le malo vode, kar je še posebej ugajalo velikemu številu pobrežnikov, ki so se tukaj zadrževali. Poleg teh pa je bilo še veliko število drugih vrst, med njimi tudi osem primerkov vriskarice. Zadrževale so se v severnem delu ribnika, kjer je bilo še nekaj suhega rogoza. Pravim nekaj, ker so ostalega pokosili še zelenega že lansko leto, delno pa so ga uničili s požiganjem. Vsi primerki so pripadali gorski podvrsti, prav tako pa so vsi primerki še bili v poletnem perju. *Milan Vogrin, Hotinja vas 164/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica.*

VRISKARICA *Anthus spinoletta*

V sredo 22.1.1986 sem z Dravskega mostu v Dravogradu videl nekaj ptičev, ki so tekali po prodišču ob sotočju Drave in Meže. Prvi hip sem pomislil na mlade bele pastirice sploh ker so zibale z repom. Toda ko sem pogledal z daljnogledom, sem takoj opazil, da so drugačne. Šel sem k vznožju mosta in tam nadaljeval z opazovanjem.

Ptice so bile tipične oblike rodu *Anthus*. Na oprsju so imele značilne lise, hrbet je bil sivo rjav. Pozornost so pritegnila zunanja repna peresa, ki so bila bela. Noge so imele ogljeno črne. Opazoval sem pet primerkov in jih determiniral za cipe vriskarice. *Davorin Vrhovnik, Črneče 59, 62370 Dravograd.*

VELIKI SLAVEC *Luscinia luscinia*

Ko sva daljše obdobje s kolegom Brankom Lapanjo lovila in obročkala trstnice in penice ter lastovke v vrbovju blizu Vrhnik, sva kar trikrat ujela velikega slavca *Luscinia luscinia*. Ko sem 27.8.1983 popoldne zaslišal v grmovju kratek "fiit", sem takoj vedel, da je v bližini slavec. Z magnetofonskim posnetkom petja slavca sem ga skušal privabiti v mrežo. In res, brž ko se je iz zvočnikov oglasilo petje slavca, se je že v mreži zagugal slavec. Na moje veliko presenečenje je šlo za velikega slavca. Ko sva lani na isti lokaciji spet lovila, sva ujela kar dva velika slavca, in sicer prvega 25.8.1985 ter drugega 30.8.1985. Vsem trem slavcem sva izmerila peruti in jih stehtala:

datum: 27.8.1983
obroček: A 129466
kraj: Vrhnika
dol. peruti: 88 mm
teža: 20 g
starost in spol: ?

datum: 25.8.1985
obroček: A 159744
kraj: Vrhnika
dol. peruti: 88 mm
teža: 21 g
starost in spol: ?

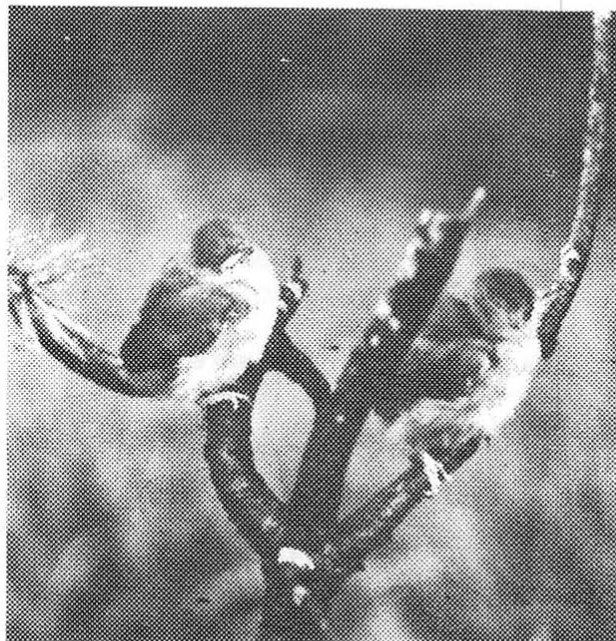
datum: 30.8.1985
obroček: 181554
kraj: Vrhnika
dol. peruti: 89 mm
teža: 23 g
starost in spol: ?

Ko sem navedene podatke primerjal s sestavkom D.Šereta o pojavljanju velikega slavca zadnja leta v Ljubljanski kotlini (*Acrocephalus* 10/str.53), so se še potrdile nekatere domneve: tako glede priljubljenega biotopa, kjer se veliki slavec ob selitvi zadržuje (vrbovje), datumih pojavljanja kakor tudi po biometričnih podatkih.

Peter Grošelj, 65281 Sp. Idrija 53

PROSNIK *Saxicola torquata*

16.3.1986 je bilo oblačno vreme, ležala je še snežena odeja, ki pa je ob hišah ponekod že skopnela. Toda to je bil dan, ko se mi je zdelo, kot da je Vesna namerkrat privabila v deželo množico ptic! Vsepovsod na kopninah so ščebetali, skakljali in se spreletavali naši pernati prijatelji. Tako sem med drugim videl pred kranjsko mlekarno v Čirčah poleg številnih škrikavcev *Fringilla coelebs* tudi posamezne pinože *Fringilla montifringilla*. Sem in tja so se kazali meni doslej neznan prosniki *Saxicola torquata*, večinom samci. Na tem kraju je okrog poldne iskalo v travi hrano tudi osem brinovk *Turdus pilaris*. Jurij Kurillo, Vrečkova 5, 64000 Kranj

VINSKI DROZG *Turdus iliacus*

V rahlo oblačnem vremenu, ko je temperatura znašala 3°C sem se 17.1.1986 zadrževal v kraju, ki se imenuje Marjeta na Dravskem polju. Ko sem prišel do roba mešanega gozda, sem na desni, kjer je manjša poseka, preplašil vinskega drozga *Turdus iliacus*. Ptič ni bil posebno plašen, tako da sem ga lahko opazoval z relativno majhne razdalje in tako videl vse njegove značilnosti. Milan Vogrin, Hotinja vas 164/a, p. Orehova vas 62312 Slivnica

ČRNOGLAVKA *Sylvia atricapilla*

Ob gozdni poti iz Podljubelja proti planini Kofce sem poleti 1980. leta v trnovem gmu našel gnezdo črnoglavke z mladiči. Zanimivo je, da je črnoglavka vsako naslednje leto /vključno 1.1985/ spletla novo gnezdo v istem gmu in celo v isti rogovi li. Žal nisem mogel vsako leto kontrolirati, če so bili v gnezdu tudi mladiči.

3.7.1983 sva se z očetom peljala z avtom po lokalni cesti blizu Rovišča pri Studencu na Dolenjskem. Med postankom v prijetnem gozdiču sem zaslišal glasove mladih izpeljanih črnoglavk. Mladičev nisem našel tako dolgo, dokler se ni nepreviden mladič izdal z nerodnim skokom na vejo mladega bora. Zraven je čepel še drug mladič.

Mladiča sem ujel, ju obročkal in nameraval sem ju tudi fotografirati. Objektiv sem izostril na njune črne glave. "Črne glave!" me je prešinilo! Mladiči črnoglavke imajo vendar rjavo glavo in ne črne!

Res je, da imajo močvirske sinice črno glavo, vendar sem to možnost zamenjave takoj izločil zaradi oblike kljuna, ki je bil tipično peničji.

Na hitro sem se hotel prepričati, da gre res za črnoglavke, pri tem pa sem napravil veliko napako: medtem ko sem iz skrivališča čakal, da sta se pojavila starša s hrano v kljunu - normalno obarvani odrasli črnoglavki, samec s črno in samica z rjavo glavo - pa so se ostali mladiči varno poskri li in oddaljili, tako da jih kljub ponovnemu iskanju ni sem več našel. Andrej Sovinc, Cesta VII. korpusa 76, 61000 Ljubljana.

BRGLEZ *Sitta europea*

19.5.1983 sva s kolegom D.Černetom na Orlah pri Ljubljani opazovala brgleza, ki sta nosila hrano mladim škorcem v duplo. Ni čudno, da so bili mladiči dobro rejeni in so se že stegovali izven luknje v drevesu, kjer je bilo gnezdo, saj sta jih poleg krušnih staršev brglezov pridno pitala tudi prava starša - škorca.

Gnezdo je bilo v trhli češnji, polni detlovi h lukenj. Približno meter nižje od luknje, iz katere so kukali škorci, je bila še ena luknja, katero sta

prejšnje leto obzidala in v njej gnezdila brgleza.

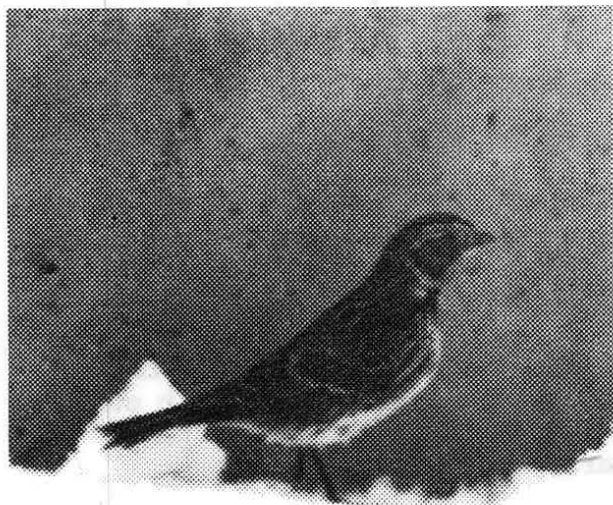
Najverjetneje je, da sta škorca pomlad 1983 pregnala brgleza, ki sta v tem duplu že imela zaležena jajca, stara brgleza pa sta kasneje krmila tudi "grde račke" škorce in do konca upala, da se bodo, ko odrastejo, le spremenili v brgleze.

"Grdi rački" pa se ni so spremenili ne v labode ne v brgleze, temveč so ostali samo neugledni škorci.

Zanimivo bi bilo vedeti, ali sta brgleza pomagala tudi valiti, saj sta kasneje ko so se škorci izpeljali iz gnezda, še skoraj bolj vneto kot stara škorca hranila "svoje", skoraj dvakrat večje "otrke". *Andrej Sovinc, Cesta VII. Korpusa 76, 61000 Ljubljana.*

LAPONSKI OSTROGLEŽ *Calcarius lapponicus*

Franc Urbas, upkojeni gozdar iz Logatca, sicer pa dober poznavalec ptičev, me je opozoril na ptico, po vsej verjetnosti strnada, ki se je prihajal z drugimi ptiči hraniti na njegov vrt. To je bilo februarja 1985. leta. Žal ptice ni sem osebno videl, ker je ob nastopu prve odjuge izgubila, po podrobnem opisu pa je zelo verjetno šlo za malega strnada *Emberiza pusilla*. Zanimivo je, da to opazovanje časovno sovpada s prvim znanim primerkom malega strnada, ujetega v

Sloveniji 9.2.1985 v Ljubljani (*Acrocephalus* št. 25, str. 41). S tov. Urbasom sva se dogovorila, da bo v bodoče morebitno neznanu ptico (ki jih glede na njegovo poznavanje ni veliko) skušal tudi ujeti. In že jeseni me je opozoril, da je 12.11.1985 opazil in tudi ujel neznanega strnada, ki pa ni bil podoben strnadu, opazovanemu meseca februarja. Ptico sem takoj prepoznal za laponskega ostrogleža *Calcarius lapponicus*, in sicer je šlo za odraslo samico, starejši primerek, kar sem ugotovil s pomočjo Svenssonovega priročnika. *Peter Grošelj, 65281 Sp. Idrija 53*

TRSTNI STRNAD *Emberiza schoeniclus*

V zelo slabem vremenu sem se 15.3.1986 s kolegoma vračal s terena. Ob jarku, med polji in travniki, ki je precej zaraščen z grmovjem in drevjem, smo v kraju Zgornja Gorica opazili do sedaj nam še nepoznanega strnada. Ko smo mu sledili, je včasih potresel z repom. Kot smo ugotovili s pomočjo Petersonovega priročnika, je šlo za samca trstnega strnada *Emberiza schoeniclus*. Takoj zatem smo naleteli še na enega samca in samico. Oba samca sta imela črno glavo in bel brk. *Milan Vogrin, Hotinja vas 164/a, p. Orehova vas - 62312 Slivnica*

Iz zapuščine Alberta Dolinška

Nove knjige New books

MIGRATIONS OF BIRDS OF EASTEREN EUROPA AND NORTHEREN ASIA, Gruiformes and Charadriiformes. Moskow "Nauka" 1985, 1-304 str., rusko.

Knjiga je skupno delo 25 avtorjev iz držav SEV, ki so obdelali podatke o obročkanju, zbrani v Ringing Center Akademije znanosti ZSSR v Moskvi od leta 1925 do 1984. Naslov knjige ne ustreza povsem vsebini, saj knjiga vsebuje tudi rezultate obročkanja mnogih srednjeevropskih držav (npr. ČSSR, Madžarska).

Pri vsaki vrsti ptice je najprej opis habitata v času gnezdenja, selitve in prezimovanja, ki mu sledijo pregledi obročkanja in rezultati obročkanja. Če je za vrsto zbranih dovolj podatkov, so rezultati prikazani po posameznih državah. Pri vrstah, ki so bile v zadnjih letih intenzivneje obročkane, je na osnovi rezultatov ločeno prikazana selitev mladih, selitev odraslih, jesenska selitev in prezimovanje (npr. na osnovi 259 najdb zelenonoge tukalice *Gallinula chloropus* v DDR. Za mnoge vrste je podatkov o najdbah dovolj, da se prikažejo selitve iz posameznih obročkovalskih centrov (npr. Kaliningrad, Latvija). Za boljše proučene vrste so podani pregledi selitev posebej za Evropo in posebej za severno Azijo. Za ptice, ki so v tem geografskem prostoru zastopane z več podvrstami, sedaj poznamo smeri selitev posameznih podvrst. Že iz naštetega je razvidno, da daje ta knjiga vpogled v probleme selitev ptic v celotni Evropi in Aziji.

V knjigi so vse najdbe prikazane tabelarično: urejene so kronološko po državah, po letnih dobah (sezonah), oddaljenosti od mesta obročkanja in procentualno v odvisnosti od števila obročkanih primerkov. Za vsako ptico selivko je v knjigi več preglednih geografskih kart (zemljevidov), ki ilustrirajo posebnosti selitev na manjših področjih kot tudi splošno na področju

cele Evroazije. Vse tabele in karte so opremljene z obširnimi legendami v ruščini in v angleščini, kar dela knjigo razumljivo tudi tujim strokovnjakom.

Po podatkih iz te knjige je področje Jugoslavije (razen panonskega dela) skoraj brez najdb, čeprav je iz priloženih kart razvidno, da tudi preko Jugoslavije potekajo pomembne selitvene poti, kar kaže mnogo najdb v sosednjih (npr. Italija) in južnejših državah. Kar se tiče panonskih najdb vidimo iz spiska literature, da so to stare najdbe, objavljene v *Aqili* 1934. in 1938 leta. Od novejših pa je v literaturi navedeno le poročilo o tujih najdbah v letu 1961 in 1962 (*Štromar, Larus* 1964, 1965). Od jugoslovanskih avtorjev je v spisek literature uvrščen le *Catalogus Faunae Jugoslaviae* (Matvejev, Vasić, 1973), iz katerega so črpani podatki o času preleta in prezimovanja ptic v Jugoslaviji. To dokazuje, da sodelavci Ringing Centra ni dovolj obveščeni o objavljenih rezultatih obročkanja ptic v Jugoslaviji. Del teh rezultatov je redno objavljen v "*Larusu*" od leta 1947 dalje. Kakor smo obveščeni izdajatelj "Zavod za ornitologijo JAZU" redno pošilja *Larus* v moskovski "Ringing center". Pa še nakej: v Jugoslaviji zelo kasnimo z objavljanjem najdb znamenitih ptic. Na primer: Ornitološki observatorij v Ljubljani (sedaj Kustodiat za ornitologijo Prirodoslovnega muzeja Slovenije) obročka ptice od 1927. leta dalje. Prve slovenske najdbe so bile objavljene leta 1934. Ker kustodiat še naprej uspešno deluje, obstaja že na tisoče najdb. Žal rezultati do danes še ni objavljene v celoti in so tako nedostopni za mednarodno javnost in Euring projekt. Šele ko se te najdbe objavijo, bomo lahko spoznali pomen področja Jugoslavije v zamotanem sistemu selitve ptic širom po Evropi in Aziji.

Dr. Sergej D. Matvejev
Milčinskega 14
61000 Ljubljana

Protest zoper gradnjo hidroelektrarn na reki Muri

Demonstrations against the erection of Hydroelectric power-stations on the River Mura

Člani Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije smo na svoji letni skupščini ponovno ugotavljali, da se iz leta v leto zmanjšuje število močvirskih ptic, zlasti bele štorčljice. Verjetno gre upadanje tudi na račun do sedaj izvedenih melioracijskih posegov na širšem območju reke Mure. Že sedanje melioracije v okolici Murske Sobote, Beltincev in Lendave so zajele nad 5000 hektarjev močvirnega zemljišča. Novi posegi v tem predelu v zvezi z načrtovano verigo HE na Muri bodo še poslabšali pogoje za življenje ogroženih ptic - še zlasti za tankajšnjo populacijo bele štorčljice.

Ornitologi že vrsto let opozarjamo na skrb vzbujajoče iztrebljanje nekaterih vrst ptic. Segamo po zadnjih kotičkih nedotaknjene narave - po močvirjih, in se ne zavedamo, da uničujemo del ekosistema, ki je življenjsko potreben številnim živim bitjem. Reka Mura, njeni rokavi, mrtvice in edinstveni močvirni logi predstavljajo v Sloveniji poslednji ostanek poplavnega panonskega sveta.

Vsem je znano, da bi z manjšimi sredstvi, ki bi jih vložili v varčevanje oz. prestrukturiranje nekaterih potratnih industrijskih panog, dosegli vsaj enak učinek kot vseh 9 načrtovanih HE na reki Muri. Zaradi tega člani našega društva na tej skupščini odločno zahtevamo od vseh odgovornih, da opustijo predvideno gradnjo HE na Muri in da se pri vodnogospodarskih podjetjih ustavi oz. zmanjša na najmanjši sprejemljiv obseg regulacija Mure in drugih vodotokov v Sloveniji ter nadaljnje izsuševanje močvirij in krčenje zamočvirjenih gozdov.

Zavodu SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine pa predlagamo, da se predel Mure med Veržejem in Murskim Središčem ustrezno zakonsko zavaruje in prepreči njegovo uničevanje.

*Predsednik
Rudolf Tekavčič*

Naravovarstvena kronika

Nature conservancy chronicle

RIBNIKI V DOLINI DRAGE PRI IGU ŠE VEDNO NISO ZAVAROVANI

Že leta 1982 je bilo na seji Komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja občine Ljubljana Vič-Rudnik obravnavano vprašanje razglasitve ribnikov v Dragi za naravni spomenik. Zaradi neustreznega teksta odloka je bilo tedaj sklenjeno, da bo ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo pripravil nov odlok. Pri pripravi novega odloka naj bi sodelovali vsi prizadežani, med njimi tudi naše društvo. Po nerazumljivo dolgem postopku /osnutek novega odloka je bil pripravljen že v aprilu 1983!/ smo bili v oktobru 1985 končno le obveščeni, da je novi osnutek v obravnavi. Naše društvo bistvenih pripomb k novemu osnutku ni imelo. Upamo, da bodo ribniki v Dragi pri Igu končno le zavarovani. *Andrej Sovinec*

SMERNICE ZA UREJANJE PROSTORA V SEČOVELJSKIH SOLINAH

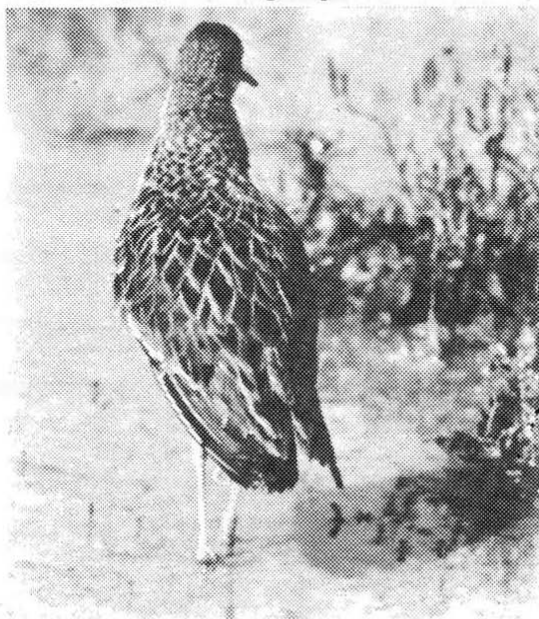
V januarju 1986 je Medobčinski zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Pirana pripravil Smernice za urejanje prostora v Sečoveljskih solinah. Ker smo v zadnji številki lanskega letnika objavili predlog za zavarovanje ornitološko pomembnih lokalitet, nas zanima kako je naravovarstvena operativna upoštevala naše mnenje. Območja naravnega rezervata so predvidena ob Rudniku, na Stojbah, v Starih solinah, med kanaloma Kurto in Pichetto ter na solnem fondu Giassi. Lahko smo torej več kot zadovoljni. Zdaj pa je poteza na občinskih delegatih, pa seveda politikih, ki bodo to usodo krojili. Čas bo pokazal kaj različnim interesnim skupinam pomeni za soline odlašajoča revitalizacija. *Iztok Geister*

Association's trip

IZLET V RAKOV ŠKOCJAN 29.3.1986

Na Rakeku se nas je zbralo osem. Po markirani poti smo se odpravili proti dolini Rakovega Škocjana. Že po prvih nekaj sto metrov nas je presenetila kmečka lastovka *Hirundo rustica*, ki je vztrajno letala okrog zvonika. Med prečkanjem polja smo našli izbljuvke male uhariče *Asio otus*. Ujeli smo ptičjo uro, tako da smo se lahko preizkusili v prepoznavanju ptičjih glasov. Z začetniki smo se posvetili determinaciji vsake ptice. Opazovali ali slišali smo 35 vrst ptic. Ogledali smo si naravne znamenitosti Rakovega Škocjana (naravni mostovi). Ob povratku sta nas na Rakeku pozdravili že dve kmečki lastovki!
Slavko Polak, Koritnice

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Na sliki iz prejšnje številke je srpoljuni prodnik *Calidris ferruginea*. Pri nas dokaj redkega preletnika z visokega severa je v oktobru na Dravi pri Markovcih fotografiral B.Štumberger. Večina pri nas opazovanih ptic so mladostni, sveže pregoljeni primerki z okrastordeče nadahnjeno liso na prsih. Sicer pa se razlikujejo od spremenljivih prodnikov *Calidris alpina* po velikosti in v letu po podkvasto izraženi belini na jurici. *Urednik*

Annual meeting for 1985

18. januarja 1986 je bila na Filozofski fakulteti v Ljubljani redna letna skupščina Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Potem, ko je predsednik R. Tekavčič poročal o dejavnosti in poslovanju društva, so se zvrstila predavanja in prikazovanja. O zadnjem štetju bele štorke *Ciconia ciconia* v Sloveniji je pripovedoval F. Bračko, o selitvi kmečke lastovke *Hirundo rustica*, s poudarkom na vprašanju kje prezimujejo slovenske lastovke, pa D. Šere. Razpoloženijske diapozitive z obale so nam prikazali člani tamkajšnjega društva *Ixobrychus*, A. Župančič pa nekaj frapantnih filmskih sekvenc z zgornjega Orinoka. *I Geister*

Finančno poročilo za leto 1985 Financial report for 1985

PRIHODKI

-ostanek dohodka iz leta 1984	103.188,20
-članarina in pri spevki	113.537,00
Skupaj	<u>216.725,20</u>

ODHODKI

-tiskanje revije ACROCEPHALUS (21, 22, 23, 24)	163.700,00
-tiskanje, lektor, prevodi	14.625,00
-PTT stroški (znanke, kuverte, položnice, virmani, xerox, pi sma in drugi stroški)	36.811,00
-prometna provizija SDK	310,00
-parska izravnava	0,20
Skupaj	<u>215.446,20</u>

DOHODEK

prihodki	216.725,20
- odhodki	215.446,20
Skupaj ost. dohodka	<u>1.279,00</u>

Blagajnik: Dare Šere

Društveni program za leto 1986

Program of the Society for 1986

1. Glasilo *Acrocephalus* naj bo periodično glasilo s štirimi številkami letno, oziroma dve dvojni. Po možnosti naj izideta dve v spomladanskem in dve v jesenskem obdobju.
2. Pri Ornitološkem atlasu gnezdilk Slovenije bomo zaključili s terenskim delom. Organizator Iztok Geister pa bo začel z dokončno obdelavo podatkov.
3. Nadaljevali bomo z delom za Zimski ornitološki atlas Slovenije - organizator Andrej Sovinc.
4. Nadaljevali bomo z opazovanjem gnezdenja sov - organizator Davorin Tome.
5. Nadaljevali bomo z opazovanjem skalnega goloba *Columba livia* v Sloveniji - organizator Peter Grošelj.
6. Nadaljevali bomo s spomladanskim opazovanjem selivk - organizator Tomi Trilar.
7. Z delom bo nadaljevala komisija za zaščito in ohranitev mrtvih rokavov na reki Muri - predsednik Franc Bračko.
8. Oživili bomo delo ostalih na novo oblikovanih društvenih komisij in odborov: komisija za fotografijo - predsednik Slavko Polak, komisija za redkosti - predsednik Andrej Sovinc, komisija za varstvo narave - predsednik Borut Štumberger, terminološka komisija - predsednik Tomi Trilar, odbor za zimsko štetje vodnih ptic - predsednik Franc Janžekovič.
9. Poskušali se bomo vključiti v raziskovanje vplivov kislega dežja na gozdove v Sloveniji.
10. Organizirali bomo izlete in predavanja. Vsak vodja izleta naj po izletu napiše krajše poročilo (po možnosti s sliko) za *Acrocephalus*.
11. Nadaljevali bomo s pripravo utemeljitev za zavarovanje nekaterih predelov Ljubljanskega barja.
12. Društvo bo nadaljevalo s pogodbenim delom pri kartiranju gnezdilk v Triglavskem narodnem parku, če bo pravočasno izdelan program dela in bodo zagotovljena finančna sredstva.
13. V sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine bomo nadaljevali s pripravo utemeljitev za evropsko zaščito naših močvirij (okolica Ptuja, Ljubljansko barje, Cerknjsko jezero, Sečoveljske soline...), ki so pomembnejša postajališča na selitveni poti ptic. Pripravo utemeljitev koordinira komisija za varstvo narave.
14. Pričeli bomo priprave za ustanovitev ornitoloških društev širom po Sloveniji, ki naj bi se združile v zvezo.
15. Vključili se bomo v snovanje jugoslovanske ornitološke asociacije. Naš delegat v iniciativnem odboru bo Tomi Trilar.
16. Poglobljali bomo stike z nekaterimi društvi:
Društvo za zaščito, promatranje i proučavanje ptica Hrvatske,
Ornitološko društvo *Ixobrychus*,
Zveza društev za varstvo in vzgojo ptic Slovenije,
Zveza društev za varstvo okolja Slovenije,...
17. Usklajevali bomo programe s sorodnimi organizacijami:
Prirodoslovni muzej Slovenije,
Zavod SR Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine

Izvršilni odbor

Foto trenutek Camera's eye view

VODOMEC *Alcedo atthis*

Fotografija je nastala letos spomladi v manjšem rokavu reke Rižane. Posneta je bila s 300 mm teleobjektivom iz kamuflačne kartonaste škatle.

Kot bi imeli pred seboj kakšnega tropskega ptiča, tako lepo modro in zeleno se blešči...njegov uspeh je v potrpežljivem čakanju in mirnem čepenju na preži. Ure in ure čepi modri ptič na kolu, ki moli nad vodo in preži na plen. Nenadoma se spusti v vodo in pride ven z ribico. Ko pride s plenom iz vode in vse kaplja od njega, se najprej otrese in sede nazaj na prejšnje opazovališče, naravna ribico, dvigne kljun navzgor in jo z glavo naprej pogoltne...fotograf, nevajen vodomečeve potrpežljivosti pa ostane brez "ribice v kljunu".

FOTO: *Iztok Škornik*

VSEBINA

CONTENTS

Daljnogled, svinčnik, papir in še kaj	1	Binculars, pencil, paper ...
Zimski ornitološki atlas Slovenije 1982/83 in 1983/84	3	Winter ornithologic atlas of Slovenia (1982/83 and 1983/84)
Pojavljanje velike bele čaplje <i>Egretta alba</i> na Dravi med Ptujem in Ormožem	7	Occurrence of Great White Egret <i>Egretta alba</i> on the Drava River between Ptuj and Ormož
Trajnost jate pri dolgorepki <i>Aegithalos caudatus</i>	9	Duration of the flock of Long-tailed Tit <i>Aegithalos caudatus</i>
Vpliv hladne zime na populacijo brškinke <i>Cisticola juncidis</i> na Vranskem jezeru	10	Influence of severe winter on the population of Fan-tailed Warbler at the Lake Vransko
Ornitološki izlet v Beneško laguno	11	Ornithological trip to the Venice Laguna
Iz ornitološke beležnice:
<i>Gavia arctica</i> , <i>Gavia adamsii</i> , <i>Egretta alba</i> , <i>Ardea cinerea</i> , <i>Cygnus olor</i> , <i>Anser brachyrhynchus</i> , <i>Vanellus vanellus</i> , <i>Philomachus pugnax</i> , <i>Limosa limosa</i> , <i>Numenius phaeopus</i> , <i>Tringa stagnatilis</i> , <i>Larus minutus</i> , <i>Larus ridibundus</i> , <i>Sterna sandvicensis</i> , <i>Dendrocopos medius</i> , <i>Anthus spinoletta</i> , <i>Luscinia luscinia</i> , <i>Saxicola torquata</i> , <i>Turdus iliacus</i> , <i>Sylvia atricapilla</i> , <i>Sitta europea</i> , <i>Calcarius lapponicus</i> , <i>Emberiza schoeniclus</i> .	13	From the ornithological notebook:
Nove knjige	21	New books
Protest zoper gradnjo hidroelektrarn na reki Muri	22	Demonstrations against the erection of Hydroelectric power-stations on the river Mura
Naravovarstvena kronika	22	Nature conservancy chronicle
Društveni izlet	23	Associations trip
Skrivnostna fotografija	23	Mystery photograph
Letna skupščina za leto 1985	23	Annual assembly for 1985
Finančno poročilo za leto 1985	23	Financial report for 1985
Društveni program za leto 1986	24	Program of the Society for 1986

Zahvala: DO PETROL iz Ljubljane se zahvaljujemo za finančno pomoč.